

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİNLERARASI AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KURTARMA ve YANGINLA MÜCADELE (ARFF) PERSONELİNİN SAĞLIK
İNANÇ MODELİ'NE DAYALI GENEL AFETE HAZIRLIK İNANÇ DÜZEYLERİ
VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜMMÜ YAYLA

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ EBRU İNAL ÖNAL

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

DİSİPLİNLERARASI AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

AFET EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KURTARMA ve YANGINLA MÜCADELE (ARFF) PERSONELİNİN SAĞLIK
İNANÇ MODELİ'NE DAYALI GENEL AFETE HAZIRLIK İNANÇ DÜZEYLERİ
VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ümmü YAYLA

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Ebru İNAL ÖNAL

Çanakkale – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ümmü YAYLA tarafından Dr. Öğr. Üyesi Ebru İNAL ÖNAL yönetiminde hazırlanan ve 24/11/2022 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) Personelinin Sağlık İnanç Modeli’ne Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Dr. Öğr. Üyesi Ebru İNAL ÖNAL

(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Buket GÜNGÖR

Dr. Öğr. Üyesi Gülcan DEMİR

İmza

.....

.....

.....

Tez No : 10507914

Tez Savunma Tarihi : 24/11/2022

.....

Doç. Dr. Yener PAZARCIK

Enstitü Müdürü

../../2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarımı kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Ümmü YAYLA

(İmza)

.././2022

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen saygı değer danışman hocam Dr. Öğr. Ebru İnal Önal'a, çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen yol gösterici olan canım arkadaŐım Sümeyra Durmaz etin'e , hayatımın her evresinde bana destek olan pes ettiğimde her zaman elimden tutan canım aileme sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.”

Ümmü YAYLA
anakkale, 2022

ÖZET

KURTARMA VE YANGINLA MÜCADELE (ARFF) PERSONELİNİN SAĞLIK İNANÇ MODELİ'NE DAYALI GENEL AFETE HAZIRLIK İNANÇ DÜZEYLERİ VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Ümmü YAYLA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Ebru İNAL ÖNAL

24/11/2022, 74

Bu çalışma, Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nde (DHMI) görev yapan kurtarma ve yangınla mücadele personelinin Sağlık İnanç Modeli (SİM)'ne dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin, afete hazırlık inanç düzeyindeki alt boyutların düzeylerinin ve ilişkili sosyo-demografik ve afetlerle ilgili değişkenlerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Kurtarma ve yangınla mücadele personelinin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışma tarama modelinde kesitsel araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini 1723 kurtarma ve yangınla mücadele personeli oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında 371 kurtarma ve yangınla mücadele personeline ulaşılmıştır.

Çalışma kapsamında kurtarma ve yangınla mücadele personelinin afete hazırlık inanç düzeyleri 134,78 ortalama ile kararsızım düzeyindedir. Eğitim durumu değişkenine göre algılanan engeller boyutunda ön lisans mezunu personelin ortalaması 19,49 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken lisans mezunu personelin ortalaması 30,18 ile katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatikselsel olarak anlamlıdır ($t=-7,84$; $p<0,05$). STK üyeliği değişkenine göre algılanan engeller boyutunda STK üyeliği olmayan personelin ortalaması 25,39 ile katılmıyorum düzeyinde iken üyeliği olan personelin ortalaması 20,79 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatikselsel olarak anlamlıdır ($t=-2,68$; $p<0,05$).

Araştırma kapsamında kurtarma ve yangınla m¼cadele personelinin afete hazırlık inanç düzeyin artırılması gereği çok açıktır. Bu nedenle afetlere hazırlığın önemini vurgulayan eğitim çalışmaları gerçekleştirilmeli ve artırılmalıdır. Ayrıca, alışma kapsamında ele alınan değişkenler haricinde daha farklı değişkenlerinde ele alındığı daha geniş çaplı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, ARFF, İlişkili Değişken, Hazırlık, Sağlık İnanç Modeli

ABSTRACT

DETERMINATION OF GENERAL DISASTER PREPAREDNESS BELIEF LEVELS AND RELATED FACTORS BASED ON THE HEALTH BELIEF MODEL OF AIRCRAFT RESCUE FIREFIGHTING ARFF PERSONNEL

Ümmü YAYLA

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Disaster Education and Management Department Master's Thesis

Advisor: Asst. Prof. Dr. Ebru İNAL ÖNAL

24/11/2022, 74

In this study, the plantstate airports (DHMI) aircraft rescue firefighting personel serving the Health belief model (SIM)'general disaster Preparedness belief based on what the levels, the levels of disaster Preparedness belief at the level of the lower dimensions and the associated socio-demographic and disaster-related variable sto identify targets. This study, in which the general disaster Preparedness belief levels of aircraft rescue firefighting personel based on SIM were examined in terms of various variables, was designed as a cross-sectional research in the screening model. The universe of these archconsists of 1723 aircraft rescue firefighting personel. Within the scope of the study, 371 aircraft rescue firefighting personel were reached.

Within the scope of the study, the disaster Preparedness belief levels of aircraft rescue firefighting personel are at the undecided Level with an average of 134.78. According to the educational status variable, the average of college graduate personel is at the level of strongly disagreeing with 19.49 in terms of perceived barriers, while the average of under graduate graduate personel is at the level of disagreeing with 30.18, and the observed difference sare statistically significant ($t=-7.84$; $p<0.05$). According to the NGO membership variable, the average of non-NGO membership personel is at the disagree Level with 25.39 while the average of non-NGO membership personel is at the strongly disagree Level with 20.79 and the observed difference sare statistically significant ($t=-2.68$; $p<0.05$).

Within the scope of there search, the need tincrease the belief level of disaster preparedness of aircraft rescue fire fighting personnel is very clear. There fore, educational activitie semphasizing the importance of disaster Preparedness should be carried out and increased. In addition, it is proposed to conductlarger-scalere search in which different variable sare discussed, except for the variables discussed in the scope of the study.

Keywords: Diseaster, ARFF, Theassociatedvariable, Preparedness, HealthBelief model

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜRLER.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

1.1.Problemin Konusu.....	1
1.2.Problemin Durumu.....	1
1.3.Araştırmanın Amacı.....	2
1.4.Araştırmanın Önemi.....	3
1.5.Araştırma Soruları.....	3
1.6.Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.7.Tanımlar.....	4

İKİNCİ BÖLÜM KURUMSAL ÇEVRE

2.1.	Afet Kavramı.....	6
2.2.	Afet Türleri.....	7
	2.2.1. Doğa Kaynaklı Afetler.....	7
	2.2.2. İnsan Kaynaklı Afetler.....	8
2.3.	Afet Yönetimi.....	8
2.4.	Afet Yönetimi Evreleri.....	8
	2.4.1. Zarar Azaltma Evresi.....	9
	2.4.2. Hazırlık Evresi.....	9
	2.4.3. Müdahale Evresi.....	10
	2.4.4. İyileştirme.....	10
	2.4.5. Yeniden İnşa.....	10
2.5.	ARFF	11
	2.5.1. ARFF Hizmetlerinin Kapsamı.....	11
	2.5.2. ARFF Yangın İstasyonları.....	12
	2.5.3. Havalimanlarında Meydana Gelebilecek Afetler.....	12
2.6.	Sağlık İnanç Modeli (SİM).....	13
	2.6.1. Afetlerle İlgili Çalışmalar Kapsamında SİM.....	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1.	Araştırmanın Modeli.....	18
3.2.	Evren ve Örneklem.....	18
3.3.	Veri Toplama Araçları.....	19
3.4.	Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri.....	20
3.5.	Verilerin Toplanma Süreci.....	21

3.6.	Verilerin Analizi.....	21
3.7.	Etik Onay.....	25
3.8.	Araştırmanın Zaman Çizelgesi.....	25

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1.	Bulgular.....	26
------	---------------	----

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ, ÖNERİLER

5.1.	Tartışma.....	50
5.2.	Sonuç ve Öneriler.....	59

KAYNAKÇA.....	63
---------------	----

EKLER.....	I
------------	---

EK 1: VERİ TOPLAMA ARACI.....	I
-------------------------------	---

EK 2: ARAŞTIRMA (KURUM) İZİNİ.....	III
------------------------------------	-----

EK 3: ETİK KURUL PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU.....	IV
---	----

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AGFT	Aviation Ground Fuelling Technologies
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AKUT	Arama Kurtarma Derneği
ANOVA	Analysis of variance (varyans analizi)
ARFF	Kurtarma ve Yangınla Mücadele
CFI	Karşılaştırmalı uyum indeksi
DHMI	Devlet Hava Meydanları İşletmesi
FAA	Federal Aviation Administration
GFT	Garantili Fon Transferi
ICAO	International Civil Aviation Administration
IFRC	Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu
MGM	Meteoroloji Genel Müdürlüğü
N	Toplam Sayı
η^2	Eta-kare
p	Anlamlılık düzeyi
SD	Serbestlik derecesi
SİM	Sağlık İnanç Modeli
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
S.S.	Standart Sapma
t	Verilerdeki varyasyona göre farkın boyutu
UMKE	Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi
UNDRR	United Nations Office for Disaster Risk Reduc

TABLULAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Afete Hazırlık İnanç Ölçeğinin Genel ve Alt Boyut Puanlarının Basıklık ve Çarpıklık Değerleri(DHMI, 2022)	23
Tablo 2	Afete Hazırlık İnanç Ölçeğinin ve Alt Boyut Puanlarının Güvenirliği(DHMI, 2022)	24
Tablo 3	Araştırma Takvimi	25
Tablo 4	Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları(DHMI, 2022)	26
Tablo 5	Katılımcıların Afetlerle İlgili Özelliklerine Göre Dağılımı (DHMI,2022)	27
Tablo 6	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnanç Ölçek Puanlarının Betimsel Sonuçları(DHMI, 2022)	28
Tablo 7	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	29
Tablo 8	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Medeni Duruma Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	30
Tablo 9	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	31
Tablo 10	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Eğitim Durumuna Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	33
Tablo 11	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Yaşadığı Yere Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	34
Tablo 12	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Unvana Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	36
Tablo 13	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Afet Yaşama Durumuna Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	37
Tablo 14	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Afetle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	39

Tablo 15	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının STK Üyelik Durumuna Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	40
Tablo 16	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Kurumlarının Afetlere Karşı Genel Hazırlık Düzeyi Hakkında Düşüncelerine Göre t Testi Sonuçları(DHMI, 2022)	42
Tablo 17	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Kurumlarının Yapısal Koşullarının Afetlere Karşı Uygunluğu Hakkındaki Düşüncelerine Göre ANOVA Sonuçları(DHMI, 2022)	44
Tablo 18	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları(DHMI, 2022)	45
Tablo 19	ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Deneyime Göre ANOVA Sonuçları(DHMI, 2022)	48

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Türkiye’de 2010-2021 Yılları Arasındaki Meteorolojik Afetlerin Oluşum Yüzdeleri	7
Şekil 2	Afet Yönetim Döngüsünde Yer Alan Süreçler	9

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölüm; ele alınan problemin konusunu, problemin durumunu, araştırmanın amacını, önemini, araştırma sorularını ve problemlerini kapsamaktadır.

1.1 Problemin Konusu

Başlangıçta tek görevi yangın söndürme olan itfaiye teşkilatının günümüzde yangın söndürmenin yanı sıra başta doğa kaynaklı afetlerle savaşmak üzere kimyasal ve tehlikeli maddelerden arındırma çalışmaları ve çevresel sorunlara müdahale etmek, arama kurtarma çalışmalarına katılmak gibi birçok farklı alanda farklı görevleri bulunmaktadır (Yavuz ve Bozatay, 2015; Uygun ve İnal, 2019).

Havalimanlarında görev yapan Kurtarma ve Yangınla Mücadele (ARFF) personeli afetler/acil durumlar anında birebir müdahale eden ilk personeller arasında yer almaktadır. ARFF personelinin acil durumlara/afetlere bireysel olarak hazır olması ekibin sistemli çalışması ve kurumsal hazırlıkların teşvik edilmesi açısından oldukça önemlidir.

Bu çalışma ARFF personelinin genel afetlere hazırlık inanç düzeylerini ve ilişki faktörlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

1.2 Problemin Durumu

Bireyler, sağlıkları ve sağlıkları ile ilgili inançlarından ve davranışlarından önemli düzeyde etkilenmektedir. Hasta olduklarında sağlıklarını kazanmak için çaba harcamaktadırlar fakat halk sağlığı felsefesine göre önemli olan kriter, kişinin hasta olmadan önce sağlığını koruması ve geliştirmesidir (Kaya vd., 2021).

Bireysel ya da kitlesel, sosyo-ekonomik ayırım gözetmeksizin oldukça geniş etki yaratabilen afetler/acil durumlar, can mal kayıplarına sebep olmanın yanı sıra çevresel, sosyal ve ekonomik kayıplara yol açabilmektedir. Telafisi mümkün olmayan sonuçlara yol açan bu afetler/acil durumlar gerçekleşmeden önce özel bir çaba ve hazırlık sürecini gerektirmektedir (Balun vd., 2019). Sağlık İnanç Modeli (SİM), afetler kapsamında değerlendirildiğinde bireylerin afetlere karşı hazırlıklı bulunmaları durumunda afetlerin yıkıcı etkilerinden daha az etkileneceğini vurgulamaktadır (Tııvd., 2021; İnal vd., 2018; İnal vd., 2019).

Kişilerin, afetlerle/acil durumlarla başa edebilme konusundaki davranışları, afetlere hazırlıklı olma ve bu konudaki bilinç ve bilgi düzeyleri ile belirlenmektedir (İnal vd., 2012). Afetlere/acil durumlara hazırlık evresinde acil durumlar/afetler anı için hem örgütsel hem de araç gereçlerin nasıl işlerlik kazanacağını ulusal ve bireysel düzeyde belirlenmesi ve bu bağlamda müdahale kapasitesinin oluşturulması oldukça önemlidir (Memiş ve Babaoğlu, 2020). Bu süreçte afetlerde/acil durumlarda görev yapan ARFF personelinin acil durumlar/afetler meydana gelmeden bireysel hazırlıklarını gerçekleştirmeleri afetlerin yıkıcı sonuçlarının azaltılmasında etkili olabilecektir.

Bu çalışma, ARFF personelinin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerini, afete hazırlık inanç düzeyindeki alt boyutların düzeylerini ve ilişkili sosyo-demografik ve afetlerle ilgili değişkenlerin belirlenmesini ele almaktadır.

1.3 Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nde (DHMI) görev yapan ARFF personelinin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin, afete hazırlık inanç düzeyindeki alt boyutların düzeylerinin ve ilişkili sosyo-demografik ve afetlerle ilgili değişkenlerin belirlenmesini amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Afetin ilk anından itibaren her birey afetle mücadelede kendi çabalarıyla hayatta kalabilmektedir. Müdahale ekiplerinin tüm bireylere aynı anda yardım etmesi ve aynı anda ulaşması mümkün olamamaktadır (AFAD, 2022). Müdahale ekipleri bu bireylere ilk anlarda ulaşamadığı için afetin “ilk 72 saati”, “altın saat” olarak isimlendirilmekte ve bu sürede toplumdaki tüm bireylerin hazır bulunması gerekmektedir (AFAD,2022). Eğer toplumların afetin neden olabileceği tehlikeleri, riskleri algılama düzeyi düşük ise afetlerde zarar azaltma ve hazırlık anlamında önlemler alınmadığı, diğer taraftan ise riskleri algılama düzeyi yüksek ise afetler öncesi zarar azaltma ve hazırlık çalışmaları yaptığı, afetler konusuna odaklandığı ve toplumsal olarak afetlere hazırlıklı olabileceği görülmektedir (Genç, 2007). Bunun için afete müdahale gerektiren durumlarda ön safhada yer alan ARFF personelinin de bireysel düzeyde acil durumlara/afetlere hazırlık inanç düzeylerinin araştırılması ve değerlendirilmesi oldukça önemlidir.

1.5 Araştırma Soruları

Bu çalışma, SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin, afete hazırlık inanç düzeyindeki alt boyutların düzeylerinin ve ilişkili sosyo-demografik ve afetlerle ilgili değişkenlerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Bu amaçla araştırma soruları şu şekilde oluşturulmuştur;

- DHMİ'de görev yapan ARFF personelinin SİM'e dayalı afete hazırlık inanç düzeyleri nedir?
- DHMİ'de görev yapan ARFF personelinin SİM'e dayalı afete hazırlık inanç düzeyindeki alt boyutlarının düzeyleri nedir?
- DHMİ'de görev yapan ARFF personelinin SİM'e dayalı afete hazırlık inanç düzeyleri ve alt boyutlarının düzeyleri ile ilişkili sosyo-demografik ve afetlerle ilgili faktörleri/değişkenleri nelerdir?

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmada DHMİ'ye bağlı olarak çalışan ARFF personelinin anket formunda verilen ifadelerin tamamını okuyarak ve anlayarak cevapladıkları varsayılmaktadır.
2. Seçilen örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
3. Araştırma kapsamında DHMİ'ye bağlı olarak çalışan ARFF personelinin anket sorularını yanıtlarken gerçek düşüncelerini belirttikleri varsayılmaktadır.
4. Araştırma kapsamında DHMİ'ye bağlı olarak çalışan ARFF personeline uygulanan anket ve ölçeğin araştırmanın problemini test etme açısından yeterli olduğu varsayılmaktadır.
5. Araştırma 2022 yılında DHMİ'ye bağlı olarak çalışan ARFF personeli ile sınırlandırılmış olup özel havalimanları dahil edilmemiştir.
6. COVID-19 dönemine bağlı olmak üzere ve DHMİ'nin dijital ortamda anket yapılmasına izin vermesinden ötürü araştırma kapsamında yüz yüze yapılması planlanan anket formları Google form ile uygulanmıştır.
7. Araştırma kapsamında ilişkili faktörlerin incelenmesi yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, yaşanılan yer, eğitim durumu, bölümü, unvan, meslekte çalışma yılı, afet yaşama durumu, afetlerle ilgili eğitim alma durumu, eğitimi nereden aldığı, STK üyeliği durumu, kurumun afetlere genel hazırlık düzeyi(uçak kazası, yangın vb.) ile ilgili düşüncesi, kurumun yapısal-fiziksel koşulları ile ilgili düşüncesi ile sınırlı tutulmuştur.

1.7. Tanımlar

Acil durum: “Büyük, fakat genellikle yerel imkânlarla baş edilebilen çapta, ivedilik gerektiren tüm durum ve hâller” (AFAD, 2022).

Acil durum planı: Afetlerde/acil durumlarda yapılacak iş ve işlemler ile uygulamaya yönelik eylemlerin yer aldığı plan (IFRC,2022).

Afet: Toplumun veya bir topluluğun savunmasızlık ve tehlikeli olaylar nedeniyle toplumun işleyişinin ciddi şekilde bozulması durumu (UNDRR,2022).

Afet/Acil Durum Çantası: Afetlerde/acil durumlarda ilk 72 saat boyunca hayatımızı idame ettirmemiz için gerekli olan malzemeleri içerir (AKUT, 2022).

ARFF Personeli: Havaalanlarında vehava aracında meydana gelen acil durum, kaza veya kırım sonrasında kurtarma ve yangınla mücadele hizmeti veren personeldir. (Özkalay ve Soyhan, 2019).

Devlet Hava Meydanları: Türkiye Havalimanlarının işletilmesi ile hava sahasındaki hava trafiğinin düzenlenmesi ve kontrolü görevini yerine getiren kurumdur (DHMI,2022).

Kurtarma: “Afet ve acil durumlarda yaralı olan ya da hayati tehlikesi bulunan, kendi başına kurtulamayan afetzede veya kazazedenin bulunduğu yerden güvenli bir yere alınması” (AFAD, 2022).

Risk: Belirli bir bölgede oluşabilecek bir tehlikeye bağlı olarak kaybedilecek varlıkların ve değerlerin ölçüsü olarak tanımlanabilir (Usta, 2021).

Sağlık İnanç Modeli (SİM): Kişilerin, sağlık taraması, hastalık kontrolü, hastalık önleme davranışlarına ilişkin araştırmalarda ve uygun girişimleri yönetmek amacıyla kullanılan bir modeldir (Koyuncu, 2022).

Tehlike:“Can kaybına, yaralanmaya veya diğer sağlık etkilerine, mülk hasarına, sosyal ve ekonomik bozulmaya veya çevresel bozulmaya neden olabilecek bir süreç, olgu veya insan etkinliği” (UNDRR,2022).

İKİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde afet kavramı, afet yönetimi, afet türleri, havalimanlarında meydana gelebilecek afetler ve ARFF personeli hakkında bilgiler alt başlıklar halinde verilmiştir.

2.1. Afet Kavramı

Afetle ilgili birçok tanım mevcuttur. Bu tanımlar şu şekilde özetlenebilir;

Afet kelimesi, Arapça kökenli olup büyük felaket, sıkıntıya düşmek olarak tanımlanmaktadır (Deveoğlu, 2006). Afet kavramı; "dis- (unfavorable-istenmeyen)"olumsuz bir kelimenin anlamını kuvvetlendirici bir ek olup, İngilizce'de "disaster", İtalyancada "disastro" anlamına gelmektedir. Bu kelimelerin hepsi bir dilden diğer dile aktarılmıştır (Türkeri, 2022).

Afetler sebep oldukları olaylar itibarıyla yıkıcı ve şok edici etkilere sebep olabilen çoğu zaman ise öngörülemeyen bir şekilde ortaya çıkan hızlı bir değişim sürecidir (Tufan vd.,2022). Afetler genel olarak yerel imkanlarla üstesinden gelinemez durumlar olduğu için ulusal veya uluslararası düzeyde yardım gerektirmektedir (Önsüz ve Atalay, 2015).

Ekinci vd., (2020) ise afeti, çoğu zaman aniden gelişen, insanlara büyük zararlar veren, yıkımlara ve her türlü acılara neden olan bir durum veya olay olarak ifade etmektedir.

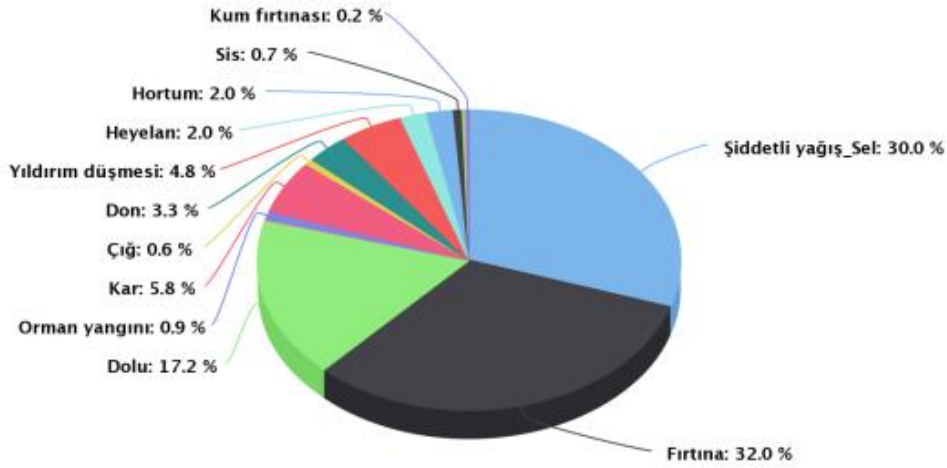
Afetler sadece olayın kendisini değil, olaydan sonra gerçekleşen durumları ve sonuçlarını da içermektedir. Olayın afet olması için can ve mal kaybı mutlaka gereklidir (Akbalık, 2022; AFAD, 2022).

2.2. Afet Türleri

Genel olarak afetler doğa kaynaklı ve insan ihmalleri neticesinde oluşmaları bakımından iki başlık altında toplanmaktadır (Doğan ve Dinç, 2022). Çalışmanın bu kısmında bu başlıklar incelenmektedir.

2.2.1. Doğa Kaynaklı Afetler

Doğa kaynaklı afetler, başta insan olmak üzere her türlü canlı üzerinde fiziksel, sosyo-ekonomik etkiler ve can kayıpları meydana getiren olaylardır (Avdar ve Avdar, 2022). Doğa olayının afet olabilmesi için insan yerleşimlerinde meydana gelmesi, sosyal yapıyı etkilemesi gerekmektedir (Genç, 2007).

Şekil 1: Türkiye’de 2010-2021 Yılları Arasındaki Meteorolojik Afet Türlerinin Dağılımı (MGM, 2022).

Şekil 1’de gösterildiği üzere Türkiye’de 2010-2021 yılları arasında fırtına %32,0, şiddetli yağış/sel %30,0, dolu afeti ise %17,2 düzeyinde yaşanmıştır. Ayrıca, Türkiye’de hasar gören yerleşim alanı, etkilemiş olduğu insan sayısı, maddi kayıplara göre ise en çok yaşanan doğa kaynaklı afetler; deprem, heyelan, sel, kaya düşmesi, çığ düşmesi ve orman yangınları şeklinde sınıflanmaktadır (Kaya vd., 2022).

2.2.2. İnsan Kaynaklı Afetler

İnsan kaynaklı afetler, doğa kaynaklı afetler gibi neden sonuç ilişkisi bakımından doğal olaylar ile herhangi bir ilişki kurulamayan ve doğrudan insan faktörüne bağlı olarak gerçekleşen afetlerdir (Avdar ve Avdar, 2022). İnsani etkenlerin sebep oldukları nükleer, biyolojik, kimyasal silahlar, endüstriyel kazalar, uçak kazaları terör saldırıları, su ve gıda kaynaklarının aşırı tüketilmesi gibi çeşitli nedenlerle doğa üzerindeki olumsuz etkisinin artması sonucunda meydana gelen afetler insan kaynaklı afetlerdir (Ekinci vd.,2020; Tel, 2016).

2.3. Afet Yönetimi

Afetlerin, bir yönetim kapsamında ele alınması 1960'lı yıllardan sonra başlamıştır. Bu tarihten öncesine kadar afetlere/acil durumlara yönelik yapılan çalışmalar genel olarak afet anına ve sonrasına yönelik uygulamalardan oluşmaktadır (Korkın ve Öztop, 2022). Afet yönetimi, afetin/acil durumun başlangıcından itibaren ortaya çıkardığı sebepleri kaldırmaya yönelik süreç içinde uygulanan yönetim şeklidir (Başaran ve Akyüz, 2022).

Afet yönetiminin temel hedefi, can ve mal kayıplarına sebep olan risklerin etkisini en aza indirmek, birinci derecede zarar gören canlıları kurtarmak, kültürü ve doğayı korumak, afet sonrasında toplumu en kısa sürede var olan düzeninden daha ileri koşullara götürmek ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaktır (Ochmas ve Balyemez, 2019; Şahin ve Üçgül, 2019).

2.4. Afet Yönetiminin Evreleri

Modern afet yönetimi zarar azaltma, hazırlık, müdahale, iyileştirme ve yeniden inşa başlıkları altında toplanmaktadır (Öztürkel, 2021). Şekil 2'de afet yönetim döngüsünde yer alan süreçler gösterilmektedir (Kahraman vd.,2021).

Şekil 2: Afet Yönetim Döngüsünde Yer Alan Süreçler (Kahraman vd.,2021).

2.4.1.Zarar azaltma evresi

Bireylere ya da mülklere yönelik uzun vadeli riskleri azaltmak veya ortadan kaldırmak ve olayların potansiyel etkisini veya sonuçlarını azaltmak için tasarlanmış faaliyetleri içermektedir (Aydınyılmaz, 2022). Bu süreçte gerçekleştirilen faaliyetler arasında bir afette olası zararları daha oluşmadan tespit etmek, zararı en aza indirmek için araştırma yapmak, planlar yapmak ve önleyici tedbirler almak sayılabilir (Kaya,2022). Zarar azaltma evresi sadece tedbirlerin belirlenmesi değil bu tedbirlerin sürdürülebilir olmasını sağlama sürecidir (Eflanili, 2021).

2.4.2. Hazırlık Evresi

Afetlere/acil durumlara hazır olan bir toplum, afetler sonrası az etkilenen ve kısa sürede normale dönen toplumdur (Özler, 2021). Afetlere/acil durumlara hazırlık, tespit edilen tehlikelere karşı tedbirler alarak, risk meydana geldiğinde, en uygun ve doğru şekilde müdahalede bulunacak yapıya sahip olmayı sağlar (Memiş ve Babaoğlu, 2020).

Zarar azaltma evresinin devamı olarak gerçekleşen hazırlık evresi eğitim ve tatbikatlar ile toplumun güçlendirilmesi ve etkin kaynak kullanımına yönelik çalışmaların yapılması, erken uyarı ve tahmine ilişkin altyapı sistemlerinin geliştirilmesi ve her duruma uygun planların oluşturulmasını içermektedir (Kıymış, 2022). Hazırlık evresi, afet planlarını, tahliye süreçlerini, acil toplanma alanlarını, iletişim merkezlerini, kritik ihtiyaç malzeme stoklarını, olaya özel şekillenecek acil planları içermelidir (Erkmen, 2022).

2.4.3. Müdahale Evresi

Müdahale evresi, afet meydana geldiği andan itibaren acil müdahale ile başlar ve afetin büyüklüğüne göre en fazla bir-iki aylık süre içerisinde yapılan çalışmaları kapsar (Çetinkaya, 2022). Müdahale evresinin asıl hedefi etkili ve hızlı bir şekilde canlı kurtarmak, yaralıların tedavisini sağlayarak afetzedelerin ihtiyaçlarını karşılamak iken bu evrede yapılan diğer faaliyetler ise arama-kurtarma, ilk yardım, tahliye, ulaşım, psikolojik destek gibi yaşamsal gereksinimleri hızlı ve uygun yöntemlerle karşılamaktadır (Tuna, 2019).

2.4.4. İyileştirme

İyileştirme evresi, bireylerin, toplulukların ve ülkelerin her bir afet sonucunda kayıplarının onarıldığı, afetten etkilenen alanlarda yeniden inşa çalışmalarının yapıldığı, sağlık hizmetleri ve normal yaşama geçiş için gerekli adımlarla beraber ileride yaşanabilecek afetlere karşı risk azaltma faaliyetlerini kapsamaktadır (Dobrucalı vd., 2018; Yıldırım, 2022).

İyileştirme çalışmalarının başlıca amacı afetlerde/acil durumlarda yapılan arama-kurtarma ve müdahale aşamasından sonra afetzedelerin yeniden normal hayata dönmelerini sağlamak ve bu normale dönüş sürecinin mümkün olduğunca kısa zamanda gerçekleşmesini sağlamaktır (Karaaslan, 2015).

2.4.5. Yeniden İnşa

Afetlerden/acil durumlardan sonra değerlendirmeler yapılır ve nelerin çalıştığı, nelerin kullanılmadığı gibi sorunlar, konular ve zorluklar tanımlanır. Bu evrede alınan sonuçlar bir sonraki olası afetlere karşı daha güçlü hazırlık yapılmasını sağlar (Sayın ve Dağcı, 2018). Bu evrenin amacı, afete maruz kalmış bölgelerin haberleşme, ulaşım, temel ihtiyaçlar, elektrik, kanalizasyon, eğitim, kalıcı konut yapımı, ekonomik ve sosyal hayatın

normale dönmesi için gerekli tüm çalışmaları ve faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Şahin ve Üçgöl, 2019).

2.5. ARFF (Uçak Kurtarma ve Yangınla Mücadele/Aircraft Rescue Firefighting)

Günümüzde ICAO (Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü/International Civil Aviation Organization) ve FAA (Federal Havacılık İdaresi/Federal Aviation Administration) standartlarına uyan herhavalimanında ARFF biriminin bulunması zorunludur. Fakat bu standartlara her ülke uymak zorunda değildir (Aytin, 2021).

DHMİ'de Havacılık Acil Yardım ve Güvenlik Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak görev yapan ARFF birimi havalimanlarında güvenlik, kurtarma ve yangın konusunda faaliyet göstermektedir. ARFF, uçaklarda kurtarma ve yangınla mücadeleyi içermektedir. Havaalanlarında meydana gelen uçak kazaları ve yangınlara müdahale edebilmek amaçlı kurulmuştur (Tüzer, 2022). ARFF hizmetlerinin kuruluş amacı, ICAO tarafından belirlenen standartlar ve önerilen uygulamalar doğrultusunda havalimanları ve çevresinde meydana gelebilecek yangınlara ve hava araçlarına müdahale ederek hayat kurtarmaktır (DHMİ, 2022).

2.5.1. ARFF Hizmetlerinin Kapsamı

Kurtarma ve yangın hizmetinin birincil amacı, herhangi bir uçak kazası veya başka bir acil durumda hayat kurtarmaktır (Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, 2016). ARFF personelinin bu amaç doğrultusunda yaptıkları bazı görevler şu şekilde özetlenmektedir;

- Kurtarma ve yangınla mücadele araçlarının düzenli bakım ve onarımlarını yapmak,
- Acil iniş yapan uçaklar için kurtarma hizmeti vermek,
- Afet ve acil durumlarda yerde veya havada çeşitli kurtarma ve yangınla mücadele faaliyetlerini yürütmek,
- Uçak yakıt ikmali sırasında alanda hazır bulunmak,

- Habersiz veya yetkisiz uçak inişlerine karşı önlem almak,
- Pistten çıkan uçakları ekipmanları ile trafiğe yeniden kazandırmak (Gökkaya vd.,2021; Akbaş,2020).

ARFF memurluğu, itfaiyecilikle benzer bir meslek alanı olarak gözüke de farklı konular açısından keskin sınırlarla birbirinden ayrılmakla beraber uçuş güvenliği ve kazakırım uygulamaları bakımından belirli alanlarda uzmanlık sahibi olmayı gerekmektedir (Gökkaya ve Kaya, 2021).

2.5.2. ARFF Yangın İstasyonları

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünün yayınlamış olduğu Havaalanlarında Kurtarma ve Yangınla Mücadele Hizmetleri HAD/T-27 (2016)'de yer alan yangın istasyonları, konumu itibariyle optimum görüş mesafesi ve yüzey koşullarında, her bir pistin sonuna kadar iki dakika ve üç dakikadan daha az olacak şekilde öngörülen müdahale sürelerinin gerçekleştirilebilmesini sağlayan birimlerdir (Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, 2016). Bu birimler, tasarım ve yapı olarak ekip üyelerinin konaklamasına, araçların garaja çekilmesine ve herhangi bir acil durumda sürekli olarak etkili ve acil müdahale edebilmelerini sağlamak için gerekli olan operasyonel hizmetlerin temin edilmesine yönelik uygun tesislere sahip bağımsız bir ARFF hizmeti olmalıdır (Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, 2016).

2.5.3. Havalimanlarında Meydana Gelebilecek Afetler

Havalimanlarında beklenen acil durum çeşitleri oldukça fazladır ve bunlar şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Ani ve izin almadan inişe geçen uçaklar,
- Havalimanı dışında meydana gelen uçak kazaları,
- Bulaşıcı hastalık, toplu zehirlenme, ani ölüm ve kriz gibi sağlık durumları
- Herhangi bir arıza veya uçuş güvensizliği nedeniyle acil durum deklere edip, mecbur iniş talebinde bulunan uçaklar,

- Bomba ihbar ve tehditleri;
 - Havadaki uçakta,
 - Yerdeki uçakta,
- Doğal afetler ve yangınlar,
- Kaza/kırım,
- Yangın,
- Sabotaj,
- Havalimanı içinde ve yakın çevresinde meydana gelen uçak kazaları,
- Akaryakıt dökülmesi,
- Yasa dışı eylemlere maruz kalmış uçaklar (DHMI, 2016).

2.6. Sağlık İnanç Modeli (SİM)

Sağlık İnanç Modeli, koruyucu sağlık davranışlarını açıklamakta olup, 1950'lerin başında, hastalıktan korunma ve tarama programlarına yetersiz katılımı açıklamak için geliştirilmiştir (Çenesiz ve Atak, 2007). Bireylerin fikir, duygu ve davranışlarının nedenini açıklayan SİM (Mccord, 1997), sağlığı koruyan davranışların yanında birçok sağlık probleminde hastanın tedaviye uyumunu nelerin motive ettiğini ya da engellediğini açıklamada ve ölçmede etkin bir modeldir (Gözüm ve Çapık, 2014).

SİM, bireylerin hastalık koşullarını öğrenmede, taramada ve önleme konusunda onları harekete geçiren sebepleri tahmin eden kavramlar içermektedir (Korkmaz, Bıyık ve Demiralp, 2021). Bu kavramlar; duyarlılık, ciddiyet, faydalar ve engellerdir. Bu kavramlara eyleme geçiricilik ve öz yeterlilik de eklenmiştir (Champion ve Skinner, 2008).

Algılanan Duyarlılık: Bireyin duyarlılık algısı, sağlığını koruyan davranışların sergilenmesinde önemlidir ve bireyin hastalığa yakalanma veya hastalıktan korunmama gibi sağlığını tehlikeye atan durumları nasıl algıladığını açıklamaya çalışmaktadır (Çiftçi ve Kadioğlu, 2020). Bireyin algılanan duyarlılığın artması riskli davranışları sergileme eğilimini azaltmaktadır (Champion ve Skinner, 2008).

Algılanan ciddiyet: Kişinin sağlık problemini algılama konusundaki ciddiyetidir. Bireyin kendi hayat deneyimlerinden yola çıkarak elde ettiği sonuçlar veya ailede görülen bir rahatsızlık nedeniyle hastalığa duyarlı olduğu inancıdır (Ertüzün ve Karaküçük, 2014).

Yarar algısı: Kişinin sağlığa ilişkin doğru davranışı gerçekleştirmesinin ardından hastalığa yakalanma riskinin azalacağı ile ilgili algıdır (Yaralı ve Hacıoğlu, 2020).

Engel algısı: Bir eylemin değişimini engelleyen faktörlerdir. Bu faktörler, parasal, zaman, ağrı, utanma, fizyolojik ve psikolojik faktörlerden dolayı olabilmektedir (Champion, 1984).

Eyleme geçiriciler: Algılanan duyarlılık ve ciddiyet sadece potansiyel olarak bireyin sağlık arayışı içine girmesine neden olurken, fiziksel belirtiler, çevresel faktörler ya da medya eyleme geçirmek için tetikleyici faktörler olabilirler (Champion vd., 2008).

Özyeterlilik: Bandura, 1977'nin Sosyal Bilişsel Teorisi'ne göre kişinin karşı karşıya kaldığı zorluklarla başa çıkabilmek amacıyla bu doğrultuda bu durumu yönetebilmek için gerekli eylem planlarını uygulayabilmeye ve sahip olduğu yeteneklerine olan inancını ifade etmektedir (Bandura, 1977). Öz yeterlilik kavramı bireyin kendi yeteneklerini kullanmada ne kadar yeterli olduğundan çok kendi yeteneklerine olan inancı ile alakalıdır (Yetim, 2019). Algılanan öz-yeterlilik, kapasite ve iş seçimini etkilemekle beraber aynı zamanda hâlihazırda başlamış olan başa çıkma çabalarını da nihai başarı beklentileri sayesinde etkilemektedir (Çankır, 2016).

Kişinin geçmiş deneyimleri ile güçlü bir özyeterliliğe sahip olunması gelecekteki başarılar için önemli bir katkı sağlıyor iken kendinden şüphe duyan ve yetersiz becerilerle sahip olan bireyler, hayatlarının birçok yönünü stresli ve karamsar bulmaktadırlar (Tavlan, 2021). İnal ve ark. tarafından geliştirilen Sağlık İnanç Model'ine dayalı ölçek, gerçekleştirilecek müdahale çalışmaları ile bireylerin acil durumlara/afetlere hazırlıklı olabilmelerini sağlayarak motivasyonlarının yükseltilebilmesi, engellerin de ortadan kaldırılabilmesi için yol gösterici olması ve kişilerin incinebilirliklerinin azaltılması konusunda oluşturulacak programlara/projelere ve politikalara rehberlik etmesi açısından önemli katkılar sunmaktadır (İnal vd, 2018).

2.6.1. Afetlerle İlgili Çalışmalar Kapsamında SİM

Bireylerin afetlerin oluşturacağı zararlardan daha az etkilenmeleri için hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Yaşam içerisinde de bireyler hastalığa yakalanmadan önce sağlıklarını düşünmeli ve korumaları gerekmektedir ve bu durum afetler için de geçerlidir (Aktay, 2022). Afetlere/acil durumlara ne kadar hazırlıklı olunursa, acil durumlardan/afetlerden o derece az zararla kurtulmak mümkündür (Guerdan, 2009). Afetlere hazırlık süreçlerinde afetler anında çalışacak personelin görevlerinin bilincinde olması oldukça önemlidir (Kaya, 2020). SİM'e bağlı afetlere hazırlık düzeyinde gerçekleştirilen bazı çalışmalara aşağıda yer verilmiştir:

Ertuğrul ve Ünal (2020) tarafından üniversite öğrencilerinde genel afete hazırlık inanç düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla SİM ölçeği kullanılmıştır. Çalışmaya 10 farklı programdan 400 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, eğitim alanların, kız öğrencilerin, afet planı ile ilgili bilgisi olanların, acil durum/afet çantasına sahip olanların ve toplanma yerlerini bilen öğrencilerin genel afete hazırlık inanç puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Ertuğrul, Ünal, 2020).

Tan (2020) tarafından 112 acil sağlık hizmetleri istasyonlarında çalışan sağlık personeline yapılan SİM'e bağlı genel afete hazırlık ölçeği ile afete hazır olma düzeyleri değerlendirilmiştir. Çalışmaya 410 kişi katılmış olup, çalışma kapsamında genel afete hazırlık inanç ölçeği toplam puan ortalaması orta düzeyin üzerinde bulunmuştur. Orta düzeyin üzerinde olması afet ve acil durumlarda ön sahalarda çalışan sağlık personeli için yeterli bir düzey olarak bulunmamış ve çalışma sonucunda bu durum özellikle belirtilmiştir (Tan, 2020).

Rostami vd., (2020) gerçekleştirdikleri çalışmada depremlerin birçok insanı yaralayan, sakatlayan veya öldüren en yıkıcı doğa kaynaklı afetlerden birisi olmasıyla beraber dünya nüfusunun sadece %1'ine sahip olan İran'da depreme bağlı ölümlerin yüzdesinin oldukça yüksek olduğunu belirtmiş ve gerçekleştirdikleri çalışmada SİM'i kullanarak hanelerin depreme hazırlık düzeylerini ve yordayıcılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma 2019 İran'ın batısındaki Hemedan eyaletinde 933 hanede gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 38,24±12,85 olmakla beraber katılımcıların depreme hazırlık puanının düşük oldukları saptanmıştır. Depreme hazırlık

ilecinsiyet, bir eve sahip olma, medeni durum, eğitim düzeyi ve önceki deprem deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Rostami vd., 2020).

Tın ve arkadaşları (2021) öğretmenlere SİM'i kullanarak büyük depreme yönelik bireysel hazırlık düzeyleriyle ilgili çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmaya 300 öğretmen katılmış olup elde edilen verilere göre öğretmenlerin depreme karşı bireysel hazırlık düzeylerinin orta seviyeden yüksek düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Çalışmada yaşı büyük, afet ve deprem deneyimine sahip, deprem çantası hazırlayan ve afet eğitimi almış olan öğretmenlerin depreme bireysel hazırlık inanç düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tın ve ark., 2021).

Demirbilek ve Gökkaya (2022), Türkiye'de acil yardım ve afet yönetimi alanında eğitim gören lisans öğrencilerinde afetlere hazırlık durumları ile psikolojik sağlık durumlarının ilişkisini belirlemek amacıyla SİM ölçeğini kullanmışlardır. Çalışmaya 517 öğrenci katılım sağlamış olup katılımcıların alt ölçek puanları arasında en yüksek öz yeterlilik boyutundan puan aldıkları tespit edilmiştir. Araştırmada algılanan ciddiyet ve psikolojik sağlamlığın ise negatif yönde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu tespit edilmiştir (Demirbilek ve Gökkaya, 2022).

Sönmez ve Gökmenoğlu (2022) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin algılanan şiddet, engeller, faydalar, duyarlılık, öz yeterlilik ve eyleme geçiricilerle ilgili afete hazırlık inançlarının ve demografik özelliklerine ilişkin değerlendirmelerini sunmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin özellikle duyarlılıkları, algılanan yararları, öz yeterlilikleri ve engellerine ilişkin hazırlık inançlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Algılanan şiddet boyutunun düşük ve eyleme geçiricilerin orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Afet eğitimi deneyimi, cinsiyet ve yaş öğretmenlerin afete hazırlık inançları ile ilişkisinde önemli değişkenler olarak saptanmıştır (Sönmez ve Gökmenoğlu, 2022).

Gerçekleştirilen literatür taraması sonucunda ARFF personelinin afete hazırlık durumlarını inceleyen herhangi bir spesifik çalışmaya rastlanılmamakla beraber Pehlivan (2021) Bingöl Havalimanı'nda çalışan bütün personele yönelik bir çalışma yapmış ve bu çalışmada ARFF personeli de yer almıştır. Uluslararası literatür ise ARFF personeli ile ilgili araştırmalarda oldukça sınırlı olup, afetlere genel hazırlık düzeylerini ele almamaktadır. Le vd. (2018) gerçekleştirmiş oldukları ABD ARFF personeli ile ilgili çalışmalarında, ARFF personelinin yüksek düzeyde bulaşıcı hastalık bilgi, beceri ve yeteneklerinde eksiklikler

olduğunu saptamıştır (Le vd., 2018). Güney Florida'daki ARFF personeli ile gerçekleştirilen bir diğer çalışmada ise ARFF personelinin kanser riskine ilişkin algıları, temel olaya dayalı görevlerin yerine getirilmesiyle ilişkili bulunmuş, ancak kronik uçak motoru egzozuna maruz kalma ile ilgili dolaylı faktörler hakkında daha fazla endişe duydukları ifade edilmiştir (Millet vd., 2019). Bu çalışmanın bu grup özelinde gerçekleştirilecek öncü çalışma olması sebebiyle ARFF personeli özelinde yapılacak benzer çalışmalara yönelik bir kaynak sağlayacağı ayrıca araştırma sonrası elde edilecek bulguların ve sonuçlarının ilgili eğitim kurumları ile paylaşılarak gerekli hazırlıkların ve stratejilerin hazırlanmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması uygulama aşamaları ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

ARFF personelinin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu çalışma tarama modelinde kesitsel araştırma olarak tasarlanmıştır. Kesitsel çalışmalar, risk altındaki toplumda veya seçilen bir örnek üzerinde herhangi bir hastalığın veya olayın bir zaman kesiti içindeki bulunma sıklığını belirler. Bu sıklığın sosyo-demografik özellikler ve diğer değişkenlerle olan ilişkisi araştırılabilir. Bu tür çalışmalar toplumun sağlık sorunlarının veya herhangi bir olayının boyutunu “fotoğraf çeker” gibi saptadığını ortaya koymaktadır (Tezcan, 2009).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini DHMİARFF Şube Müdürlüğü'nden edilen bilgiye göre araştırma esnasında bünyesinde görev yapan 1723 ARFF personeli oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini temsil edebilecek örnekleminin belirlenmesinde ulaşılmaması gereken örneklem büyüklüğü Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2012, s. 94) tarafından önerilen eşitlik ile hesaplanmıştır.

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}} \quad (3.1)$$

Eşitlik 3.1. Sürekli değişkenlerde örneklem büyüklüğü tahmini

Eşitlik 3.1’de yer alan $n_0 = (t^2S)/d^2$ eşitliği ile hesaplanmaktadır ve t güven düzeyine karşılık gelen tablo değeri, S evren için kabul edilen standart sapma ve d araştırmada evrenin özelliğine ilişkin yapılacak tahminle ilgili tolere edilmek istenen aralık genişliğini (sapma miktarını) temsil etmektedir. Bu araştırmada güven aralığı 0,95 kabul edildiğinden (p anlamlılık değeri=0,05) d değeri 0,05 olarak alınmıştır. Büyüköztürk (2012, s.95) eğer evren varyansı bilinmiyorsa en büyük örneklem büyüklüğüne ulaşabilmek için standart sapmanın 0,50 kabul edilebileceğini belirtmiştir. 0,05 anlamlılık düzeyine karşılık gelen t tablo değeri 1,96 olduğundan S= 0,50 ve d=0,05 yerine yazıldığında $n_0=384,16$ olarak hesaplanmaktadır. Formülde n_0 yerine konulduğunda ulaşılması gereken örneklem büyüklüğü eşitlik 3.2’deki gibi;

$$n = \frac{384,16}{1 + \frac{384,16}{1723}} = 314,12 \cong 314 \quad (3.2)$$

olarak hesaplanır. Bu araştırma kapsamında 376 gönüllü ARFF personeline ulaşıldığından evreni temsile eden örnekleme ulaşıldığı söylenebilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak ARFF personeline Ek 1’te yer alan anket ve ölçek formu uygulanmıştır. Anket formu 13 sorudan oluşan sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, yaşanılan yer, eğitim durumu, bölümü, unvan, meslekte çalışma yılı, afet yaşama durumu, afetlerle ilgili eğitim alma durumu, eğitimi nereden aldığı, STK üyeliği durumu), iki sorudan oluşan çalışılan kurum (havalimanı) (kurumun afetlere genel hazırlık düzeyi, kurumun yapısal-fiziksel koşullarını

değerlendirme)ve 45 soruluk SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç ölçeği oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında ele alınan değişkenler çeşitli araştırmalar tarafından değerlendirilmiş (Aktay, 2022; Pehlivan, 2021; Özen, 2020, İnal vd., 2019) ve ilişkili olabilecek önemli değişkenler olarak ele alınmıştır. Bu çalışmada da ikili analizler için cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, eğitim durumu, yaşadığı yer, unvan, daha önce afet yaşama durumu, afetlerle ilgili eğitim alma, STK'lara üye olma durumu, kurumlarının afetlere karşı genel hazırlık düzeyi ile ilgili düşünceleri, kurumlarının yapısal koşulları ile ilgili düşünceleri ve deneyim değişkenleri ele alınmıştır.

SİM'e Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyi Ölçek formu ise 45 maddeden oluşmaktadır. İlk kez İnal, Altıntaş ve Doğan tarafından geliştirilen daha sonra ise mevcut olan madde sayısının artırılması amacıyla İnal ve Doğan (2018) tarafından 45 madde olarak geliştirilen SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan 45 maddelik ölçekte 6 alt boyut bulunmaktadır. Bu alt boyutlar algılanan duyarlılığı 6 maddeden oluşan (1 – 6. maddeler), algılanan ciddiyeti 4 maddeden oluşan (7 – 10. maddeler), algılanan yararı 6 maddeden oluşan (11 – 16. maddeler), algılanan engelleri 14 maddeden oluşan (17 – 30. maddeler), eyleme geçiricileri 5 maddeden oluşan (31 – 35. maddeler) ve öz yeterliliği ise 10 maddeden oluşan (36 – 45. maddeler) bir ölçektir (İnal, Doğan, 2018).

İnal ve Doğan (2018)'in gerçekleştirmiş olduğu çalışmadan elde edilmiş olan 45 madde içeren ölçekte AGFT, CFI ve GFT 0.95' ten yüksek bulunmuş ve ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0,93 olarak tespit edilmiş olup çalışma sonucu ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

3.4. Araştırmanın Bağımlı ve Bağımsız Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini ölçek genel puanı ve ölçek alt boyutları (algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilikler) oluşturmaktadır.

Bağımsız değişkenlerini ise araştırma kapsamında kullanılan cinsiyet, medeni durum, yaş, çocuk sahibi olup olmama, eğitim durumu, yaşadığı yer, daha önce afet yaşama durumu, herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olup olmama, afetle ilgili bir eğitim alma durumları, kurumlarının genel afete karşı hazırlık düzeyi ile ilgili düşünceleri, kurumlarının yapısal koşullarının afete uygunluğu ile ilgili düşünceleri ve unvan durumu oluşturmaktadır.

3.5 Verilerin Toplanma Süreci

Araştırma kapsamında veri toplama formlarının uygulanabilmesi için DHMİ'den 23.02.2022 tarihinde Ek 2'te sunulduğu üzere izin alınmıştır. DHMİ, ARFF personeline dijital ortamda anket uygulanmasına izin vermiş olup anketler Google Formda uygulanmıştır.

İzin tarihinden Ekim 2022'ye kadar olan süreçte ARFF Derneği aracılığı ile dernek üyelerine anket formu mesaj olarak iletilmiş, sosyal medya gruplarında paylaşarak kişilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından havalimanları ARFF müdür ve şefleriyle iletişime geçilerek personele anketin ulaştırılması sağlanırken düzenlenen eğitimler aracılığı ile farklı havalimanlarından personele ulaşılmış ve veri toplama formunun kurumlardaki diğer personele iletilmesi sağlanmıştır. 1723 ARFF personelinden 376 kişiye ulaşılabilmektedir. Kayıp ve uç değer kontrolleri sonrasında beş anket analiz için çıkarılmış olup araştırma kapsamında değerlendirmeye alınmamıştır. Toplamda 371 anket verisine ulaşılmıştır.

3.6 Verilerin Analizi

İlk olarak DHMİ'de görev yapan 376 ARFF personelinin ankete verdikleri cevaplar SPSS 21 programına aktarılmıştır. Kayıp ve uç değer kontrolleri sonrasında beş kişi veri setinden çıkarılmış ve araştırmanın sonuçları geriye kalan 371 personele ait cevaplardan elde edilmiştir.

Veri setinde medeni durum sorusuna dokuz kişinin boşanmış cevabı verdiği gözlenmiş ve boşanmış kategorisi ile bekar kategorisi birleştirilmiştir. Benzer şekilde ankette yer alan “Nerede yaşıyorsunuz?” sorusuna kira ve kendi evim dışında 13 kişinin lojman ve beş kişinin apart/otel cevabını verdiği gözlenmiştir. Bu nedenle lojman ve apart/otel cevabını verenler kira kategorisi ile birleştirilmiştir. Yine, ankette yer alan mezuniyet durumu sorusuna 12 kişinin yüksek lisans ve bir kişinin doktora cevabı verdiği gözlenmiştir. Parametrik analizlerin yapılabilmesi için bu cevaplar lisans kategorisi ile birleştirilerek bulgulara raporlanmıştır.

Ankette yer alan “Çalıştığımız kurumun afetlere (uçak kaza kırım, yangın vb.) karşı genel hazırlık düzeyi hakkında düşünceniz nedir?” sorusuna hiç hazırlıklı değilim cevabını veren yalnızca dokuz kişi olduğundan istatistiksel olarak grup ortalamalarının karşılaştırabilmesi için bu cevaplar analiz dışı bırakılmış ve grup ortalamaları arasındaki farklar kısmen hazırlıklı ve tamamen hazırlıklı kategorileri arasında incelenmiştir. Yaş değişkenine verilen cevaplar 20-50 arasında değişmektedir ve ortalaması $28,70 \pm 6,35$ 'tir. Yaş değişkeninin ranjı ve aralık katsayısı göz önüne alınarak bu değişken “20-29 yaş”, “30-39 yaş” ve “40 ve üzeri yaş” olmak üzere üç kategoride incelenmiştir. Benzer şekilde mesleki deneyim değişkeni de 0-26 arasında değişmektedir ve ortalaması $6,22 \pm 5,37$ 'dir. Mesleki deneyim değişkeninin ranjı ve aralık katsayısı göz önüne alınarak bu değişken “0-4 yıl”, “5-9 yıl” ve “10 ve üzeri yıl” olmak üzere üç kategoride incelenmiştir.

Doğası gereği, unvan değişkeninde memur (n=354) ve şef (n=17) kategorilerindeki grup büyüklükleri birbirinden oldukça farklıdır. Büyüköztürk (2011, s.8), alt grupların her birinin büyüklüklerinin 15 ve daha yüksek olması durumunda parametrik bir istatistiğin kullanılmasının analizde hesaplanacak “p” anlamlılık düzeyinde önemli bir sapmaya yol açmadığını belirtmektedir. Bu referanstan yola çıkarak unvana göre ölçek ortalamaları arasındaki farkı incelerken grup büyüklük farkının hatasını azaltabilmek için (serbestlik derecesi yeniden hesaplanır) bağımsız örneklem için robust t testi (Welch testi) yapılması uygun bulunmuştur.

SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç ölçeğinden elde edilen genel ve alt boyut puanların normalliği hem genel hem de bağımsız değişkenlerin her bir kategorisi için basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenerek değerlendirilmiş ve bu katsayıların $\pm 1,5$

arasında kaldığı gözlenmiştir. Basıklık ve çarpıklık katsayılarının $\pm 1,5$ sınırı içerisinde bulunması durumunda veri setine ait dağılımın normal dağıldığı kabul edilmektedir (Pituch ve Stevens, 2016, s.228). Genel puanlara ilişkin basıklık ve çarpık değerleri Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1.

Afete Hazırlık İnanç Ölçeğinin Genel ve Alt Boyut Puanlarının Basıklık ve Çarpıklık Değerleri (DHMI, 2022)

Alt Ölçek	N	Çarpıklık	Çarpıklık SH	Basıklık	Basıklık SH
Algılanan duyarlılık	371	0,72	0,13	0,96	0,25
Algılanan ciddiye	371	0,28	0,13	1,41	0,25
Algılanan yarar	371	-1,47	0,13	1,45	0,25
Algılanan engeller	371	1,48	0,13	1,25	0,25
Eyleme geçiriciler	371	0,07	0,13	1,11	0,25
Özyeterlilik	371	1,41	0,13	1,44	0,25
Ölçek geneli	371	1,51	0,13	1,53	0,25

Grup varyanslarının homojenliği Levene testi ile kontrol edilmiştir. Levene Testi anlamlı çıkan değişkenler için serbestlik derecesi yeniden hesaplanmış ve sonuçlar robust kestirimler (Welch test) üzerinden raporlanmıştır. Tüm bağımsız değişkenlerde verilerin normal dağıldığı gözlemlendiği için iki kategorili bağımsız değişkenler için grup ortalamaları arasındaki farklar t testi ile analiz edilirken üç ve üzeri kategorili bağımsız değişkenler için gruplar arası ortalama farklar ANOVA ile incelenmiştir. Anlamlı bulunan F değeri sonrası farkın kaynağını belirlemek üzere grup varyansları homojen ise grup büyüklükleri eşitliği gerektirmeyen Scheffe testi, grup varyansları homojen değil ise Dunnett C testi kullanılmıştır. Grup ortalamaları arasındaki farkın 0,05 alfa düzeyinde anlamlı bulunan sonuçları için bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi eta-kare (η^2) istatistiğiyle incelenmiştir. Etki büyüklüğü olarak da isimlendirilen η^2 , bağımsız değişkenin bağımlı değişkendeki toplam varyansın ne kadarını açıkladığını gösterir ve 0,00-1,00 arasında değişir. Bu katsayı $\eta^2=0,01$ için küçük, $\eta^2=0,06$ için orta ve $\eta^2=0,14$ için geniş etki büyüklüğü olarak yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, 2011, s.44).

Afete hazırlık inanç ölçeğinin alt boyut güvenilirlik hesaplamalarında Cronbach Alfa katsayısı; genel ölçek güvenilirliğinde ise Tabakalı Cronbach Alfa katsayısı kullanılmıştır. Cronbach, Schonemann ve Brennan (1965) alt boyutlara sahip ölçme araçlarından elde edilen birleşik puanların güvenilirliği için Tabakalı Cronbach Alfa (Stratified Cronbach Alpha) katsayısının kullanımını önermiştir. Tabakalı Cronbach Alfa katsayısı R programında, “sirt” (Robitzsch, 2022) paketi kullanılarak hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2.

Afete Hazırlık İnanç Ölçeğinin ve Alt Boyut Puanlarının Güvenirliği (DHMİ, 2022)

Alt Boyut	Madde sayısı	Cronbach Alfa
Algılanan duyarlılık	6	0,63
Algılanan ciddiyet	4	0,65
Algılanan yarar	6	0,91
Algılanan engeller	14	0,97
Eyleme geçiriciler	5	0,77
Özyeterlilik	10	0,83
Ölçek geneli (tabakalı alfa)	45	0,86

Afete hazırlık inanç ölçeğinin genel ve alt boyut puanlarının düzeyi ortalamaların madde sayısına bölünmesine göre yorumlanmıştır. Ölçek maddeleri 5’li Likert dereceleme sahiptir ve maddeler anket soruları; kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kısmen katılıyorum (3), katılıyorum (4) tamamen katılıyorum (5) olarak puanlanmış (ters kodlanan maddelere dikkat edilmiştir) ve analiz edilmiştir. Bu beşli derecelemedeki değer farkının (5-1), değer yargısına (5) bölünmesi ile elde edilen 0,80’lik aralıklar maddelerin inanç düzeyinin sınırlarını belirlemektedir. Buna göre ölçeğin genel ve alt boyut puanlarının madde sayısına bölümü sonucu 1,00-1,80 arasındaysa inanç düzeyi “Kesinlikle Katılmıyorum”, 1,81-2,60 arasında inanç düzeyi “Katılmıyorum”, 2,61-3,40 arasındaysa inanç düzeyi “Kısmen Katılıyorum”, 3,41-4,20 arasındaysa inanç düzeyi “Katılıyorum” ve 4,21-5,00 arasındaysa inanç düzeyi “Tamamen Katılıyorum” olarak yorumlanmıştır.

3.7. Etik Onay

Ankete katılım tamamen DHMİ’de çalışan ARFF personelinin gönüllülüğü üzerine uygulanmıştır. Veri toplama formuna başlamadan önce yazılı onam formu sunulmuş ve bilgilendirilmişlerdir. Bu araştırmayı gerçekleştirebilmek için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Onayı (20.01.2022 tarih ve 02/02 sayılı karar, Ek 3) ve Devlet Hava Meydanları İşletmesi’nden yazılı izin (Ek 2) alınmıştır.

3.8. Araştırmanın Zaman Çizelgesi

Araştırmanın gerçekleştirildiği süre Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Araştırma Takvimi

Araştırma Planı	Zaman Çizelgesi
Araştırma önerisi hazırlama, etik kurul ve idari izinlerin alınması	01 Aralık 2021 – 22 Şubat 2022
Veri toplama	20 Mart – Ekim 2022
Veri girişi, analizi ve yorumlanması	Ekim – Kasım 2022
Rapor yazımı	01 Ocak – Kasım 2022
Tezin sunumu	24/11/2022

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

4.1. Bulgular

Tablo 4'te çalışmaya katılan ARFF personelinin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımları yer almaktadır. Bu katılımcılardan %85,45'i erkektir. %71,16'sı 20-29yaş aralığındadır. %53,10'u bekar. %69'u çocuk sahibi değildir. Yine katılımcıların % 63,88'i kirada oturmaktadır. % 54,18'i önlisans mezunudur. Katılımcıların % 50,13'ü 0-4 yıl arası mesleki deneyime sahip olmakla beraber % 95,41'i memurdur.

Tablo 4.
Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları (DHMİ, 2022)

Cinsiyet (n: 371)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kadın	54	14,55
Erkek	317	85,45
Yaş(n: 371)		
20-29	264	71,16
30-39	68	18,32
40 Yaş ve Üzeri	39	10,52
Medeni Durum(n: 371)		
Evli	174	46,90
Bekar	197	53,10
Çocuk Sahibi Olma Durumu(n: 371)		
Evet	256	69
Hayır		
Yaşadığı Yer(n: 371)		
Kira	237	63,88
Kendi Evi	134	36,12

Tablo 4'ün devamı**Eğitim Durumu(n: 371)**

Ön lisans	201	54,18
Lisans	170	45,82

Deneyim(n: 371)

0-4 Yıl	186	50,13
5-9 Yıl	123	33,16
10 Ve Üzeri Yıl	62	16,71

Unvan(n: 371)

Memur	354	95,41
Şef	17	4,59

Tablo 5' de çalışmaya katılan ARFF Personelinin afetlerle ilgili özelliklerine göre dağılımları yer almaktadır. Bu katılımcıların % 80,86'si afet yaşamamıştır. % 77,36'sı afetle ilgili eğitim almıştır. %78,16'sı STK'ya üye değildir. %78,73'ü kurumlarının afete karşı genel hazırlık düzeyi düşüncesine tamamen katılmaktadır. %78,44'ü kurumlarının yapısal koşullarının afete karşı uygunluğu düşüncesine katılmaktadır

Tablo 5.**Katılımcıların Afetlerle İlgili Özelliklerine Göre Dağılımı (DHMI,2022)**

Afet Yaşama Durumu (n:371)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	71	19,14
Hayır	300	80,86

Afetle İlgili Eğitim Alma Durumu(n:371)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	287	77,36
Hayır	84	22,64

STK Üyelik Durumu(n:371)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Evet	81	21,84
Hayır	290	78,16

Tablo 5'in devamı

Kurumlarının Yapısal Koşullarının Afete

Karşı Uygunluğu Düşüncesi(n:371)

Evet	291	78,44
Hayır	30	8,08
Kararsızım	50	13,48

“Devlet Hava Meydan İşletmeleri’nde görev yapan ARFF personelinin SİM’e dayalı afete hazırlık inanç düzeyleri genel ve alt boyuta göre nasıldır?” sorusunu cevabı ortalamalara göre incelenmiştir. ARFF personelinin afete hazırlık inanç ölçek puanlarının betimsel istatistikleri Tablo 6’te özetlenmiştir.

Tablo 6.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnanç Ölçek Puanlarının Betimsel Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	S.S.	Düzey
Algılanan duyarlılık	371	12	30	21,15	3,01	3,52
Algılanan ciddiyet	371	4	20	11,34	2,81	2,84
Algılanan yarar	371	12	30	27,54	3,29	4,59
Algılanan engeller	371	14	70	24,39	13,78	1,74
Eyleme Geçiriciler	371	5	25	16,41	3,02	3,28
Özyeterlilik	371	23	50	33,95	4,41	3,40
Ölçek geneli	371	109	225	134,78	22,28	3,00

Tablo 6 incelendiğinde personelin algılanan duyarlık boyutu ortalaması 21,15 ile katılıyorum düzeyinde; algılanan ciddiyet boyutu ortalaması 11,34 ile kararsızım düzeyinde; algılanan yarar boyutu ortalaması 27,54 ile kesinlikle katılıyorum düzeyinde; algılanan engeller boyutu ortalaması 24,39 ile katılmıyorum düzeyine yakın; eyleme geçiriciler boyutu ortalaması 16,41 ile kararsızım düzeyinde; özyeterlilik boyutu ortalaması 33,95 ile katılıyorum düzeyine yakındır.

ARFF personelinin afete hazırlık inanç düzeyleri 134,78 ortalama ile kararsızım düzeyindedir. “Devlet Hava Meydan İşletmelerinde görev yapan ARFF personelinin SİM’e dayalı afete hazırlık inanç düzeyleri sosyo-demografik ve afetlerle ilgili özelliklere göre değişmekte midir?” sorusuna t testi ve ANOVA ile cevap aranmıştır. Sonuçlar Tablo 6-Tablo 18’te özetlenmiştir.

Tablo 7.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Cinsiyete Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Cinsiyet	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p
Algılanan duyarlılık	Erkek	317	21,27	2,99	1,70	369	0,10
	Kadın	54	20,58	3,04			
Algılanan ciddiyet	Erkek	317	11,31	2,80	-0,44	369	0,66
	Kadın	54	11,48	2,87			
Algılanan yarar	Erkek	317	27,57	3,36	0,35	369	0,73
	Kadın	54	27,42	2,94			
Algılanan engeller	Erkek	317	24,04	13,88	-1,04	369	0,30
	Kadın	54	25,97	13,32			
Eyleme Geçiriciler	Erkek	317	16,51	2,98	1,33	369	0,19
	Kadın	54	15,97	3,20			
Özyeterlilik	Erkek	317	34,01	4,42	0,57	369	0,57
	Kadın	54	33,67	4,43			
Ölçek geneli	Erkek	317	134,72	22,57	-0,12	369	0,90
	Kadın	54	135,09	21,09			

Tablo 7 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda erkek ve kadın personelin ortalaması sırasıyla 21,27 ve 20,58 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,70$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda erkek ve kadın personelin ortalaması sırasıyla 11,31 ve 11,48 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,44$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda erkek ve kadın personelin ortalaması

sırasıyla 27,57 ve 27,42 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=0,35$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller boyutunda erkek (24,04) ve kadın (25,97) personelin ortalaması benzerdir ($t=-1,04$; $p>0,05$) ve katılmıyorum düzeyine yakındır. Eyleme geçiriciler boyutunda erkek ve kadın personelin ortalaması sırasıyla 16,51 ve 15,97 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,33$; $p>0,05$). Özyeterlik boyutunda erkek ve kadın personelin ortalaması sırasıyla 34,01 ve 33,67 ile kesinlikle katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,57$; $p>0,05$). Kadın (134,72) ve erkek (135,09) personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=-0,12$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 8.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Medeni Duruma Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Medeni Durum	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	η^2
Algılanan duyarlılık	Evli	174	21,26	2,99	0,68	369	0,50	-
	Bekar	197	21,05	3,03				
Algılanan ciddiyet	Evli	174	11,20	3,04	-0,90	341	0,36	-
	Bekar	197	11,47	2,59				
Algılanan yarar	Evli	174	27,29	3,48	-1,42	369	0,16	-
	Bekar	197	27,77	3,10				
Algılanan engeller	Evli	174	26,40	13,65	2,67	369	0,01*	0,02
	Bekar	197	22,61	13,69				
Eyleme Geçiriciler	Evli	174	16,47	3,13	0,35	369	0,73	-
	Bekar	197	16,36	2,92				
Özyeterlilik	Evli	174	34,47	4,78	1,66	369	0,06	-
	Bekar	197	33,99	4,02				
Ölçek geneli	Evli	174	137,09	23,17	1,88	369	0,06	-
	Bekar	197	134,75	21,32				

* $p<0,05$

Tablo 8 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda evli ve bekar personelin ortalaması sırasıyla 21,26 ve 21,05 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,68$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda evli ve bekar personelin ortalaması sırasıyla 11,20 ve 11,47 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,90$; $p>0,05$).

Algılanan yarar boyutunda evli ve bekar personelin ortalaması sırasıyla 27,29 ve 27,77 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=-1,42$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller boyutunda evli personelin ortalaması 26,40 ile katılmıyorum düzeyinde iken bekar personelin ortalaması 22,61 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=-2,67$; $p<0,05$). Buna göre medeni durum algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %2'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,02$).

Eyleme geçiriciler boyutunda evli ve bekar personelin ortalaması sırasıyla 16,47 ve 16,36 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,35$; $p>0,05$). Özyeterlilik boyutunda evli ve bekar personelin ortalaması sırasıyla 34,47 ve 33,99 ile kesinlikle katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,66$; $p>0,05$). Kadın (137,72) ve erkek (134,75) personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=1,88$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 9.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Çocuk Sahibi Olma	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	Eta
Algılanan duyarlılık	Evet	115	20,97	2,95	-0,77	369	0,44	
	Hayır	256	21,23	3,04				
Algılanan ciddiyet	Evet	115	10,94	3,07	-1,86	194	0,08	
	Hayır	256	11,52	2,67				

Tablo 9'un devamı

Algılanan yarar	Evet	115	27,09	3,82	-1,65	180	0,10	
	Hayır	256	27,75	3,00				
Algılanan engeller	Evet	115	26,68	12,45	2,16	369	0,03*	0,01
	Hayır	256	23,36	14,25				
Eyleme Geçiriciler	Evet	115	16,33	2,97	-0,35	369	0,73	
	Hayır	256	16,45	3,05				
Özyeterlilik	Evet	115	34,40	4,59	1,31	369	0,19	
	Hayır	256	33,75	4,33				
Ölçek geneli	Evet	115	136,40	20,67	0,94	369	0,35	
	Hayır	256	134,06	22,97				

*p<0,05

Tablo 9 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda çocuk sahibi olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 20,97 ve 21,23 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,77$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda çocuk sahibi olan (10,94) ve olmayan (11,52) personelin ortalaması benzerdir ($t=-0,90$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir. Algılanan yarar boyutunda evli ve bekar personelin ortalaması sırasıyla 27,09 ve 27,75 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=-1,65$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir.

Algılanan engeller boyutunda çocuk sahibi olan personelin ortalaması 26,68 ile katılmıyorum düzeyinde iken çocuk sahibi olmayan personelin ortalaması 23,36 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=2,16$; $p<0,05$). Buna göre çocuk sahibi olma algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %1'ini açıklamaktadır ($\eta^2=0,01$).

Eyleme geçiriciler boyutunda çocuk sahibi olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 16,33 ve 16,45 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,35$; $p>0,05$).

Özyeterlilik boyutunda çocuk sahibi olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 34,40 ve 33,75 ile kesinlikle katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen

farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,31$; $p>0,05$). Çocuk sahibi olan (136,40) ve olmayan (134,06) personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=0,94$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 10.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Eğitim Durumuna Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Eğitim	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	Eta
Algılanan duyarlılık	Ön lisans	201	20,79	2,94	-1,47	318	0,16	-
	Lisans	170	21,07	3,06				
Algılanan ciddiyet	Ön lisans	201	11,41	2,02	0,50	259	0,62	
	Lisans	170	11,26	3,53				
Algılanan yarar	Ön lisans	201	27,96	2,93	1,34	369	0,18	-
	Lisans	170	27,36	3,62				
Algılanan engeller	Ön lisans	201	19,49	10,56	-7,84	298	0,00*	0,17
	Lisans	170	30,18	14,89				
Eyleme Geçiriciler	Ön lisans	201	16,22	2,21	-1,29	263	0,20	
	Lisans	170	16,64	3,75				
Özyeterlilik	Ön lisans	201	33,20	3,02	-3,45	252	0,00*	0,05
	Lisans	170	35,84	5,52				
Ölçek geneli	Ön lisans	201	129,06	16,29	-5,39	273	0,00*	0,10
	Lisans	170	141,55	26,23				

Tablo 10 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda ön lisansve lisans mezunu personelin ortalaması sırasıyla 20,79 ve 21,07 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-1,47$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda ön lisans ve lisans mezunu personelin ortalaması sırasıyla 11,41 ve 11,26 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,50$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda ön lisans ve lisans mezunu personelin ortalaması sırasıyla 27,96 ve 27,36 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=1,34$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller

boyutunda ön lisans mezunu personelin ortalaması 19,49 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken lisans mezunu personelin ortalaması 30,18 ile katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=-7,84$; $p<0,05$). Buna göre eğitim durumunun algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %17'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,17$).

Eyleme geçirciler boyutunda önlisans ve lisans mezunu personelin ortalaması sırasıyla 16,22 ve 16,64 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-1,29$; $p>0,05$). Özyeterlik boyutunda ön lisans mezunu personelin ortalaması 33,20 ile kararsızım düzeyinde iken ve lisans mezunu personelin ortalaması 34,84 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=-3,45$; $p<0,05$). Buna göre eğitim durumunun özyeterlilik boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %5'ini açıklamaktadır ($\eta^2=0,05$).

Lisans mezunu personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması (141,55) ön lisans mezunu personelin ortalamasından (129,06) istatistiksel olarak daha yüksektir ($t=-5,39$; $p<0,05$) ve kararsızım düzeyindedir. Buna göre eğitim durumu afete hazırlık inancı puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık olarak %10'unu açıklamaktadır ($\eta^2=0,10$).

Tablo 11.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Yaşadığı Yere Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Yaşanılan yer	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	Eta
Algılanan duyarlılık	Kira	237	20,87	2,84	-1,40	369	0,12	-
	Kendi evi	134	21,04	3,23				
Algılanan ciddiyet	Kira	237	11,55	2,54	1,77	227	0,08	-
	Kendi evi	134	10,98	3,22				
Algılanan yarar	Kira	237	27,71	2,95	1,20	224	0,23	-
	Kendi evi	134	27,25	3,81				

Tablo 11'in devamı

Algılanan engeller	Kira	237	22,55	13,76	-3,47	369	0,00*	0,03
	Kendi evi	134	27,64	13,27				
Eyleme Geçiriciler	Kira	237	16,32	2,73	-0,74	369	0,46	-
	Kendi evi	134	16,57	3,48				
Özyeterlilik	Kira	237	33,73	4,21	-1,31	369	0,19	-
	Kendi evi	134	34,35	4,74				
Ölçek geneli	Kira	237	132,72	21,73	-2,39	369	0,02*	0,02
	Kendi evi	134	138,43	22,85				

*p<0,05

Tablo 11 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda kira ve kendi evinde yaşayan personelin ortalaması sırasıyla 20,87 ve 21,04 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-1,40$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda kira ve kendi evinde yaşayan personelin ortalaması sırasıyla 11,44 ve 10,98 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,77$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda kira ve kendi evinde yaşayan personelin ortalaması sırasıyla 27,71 ve 27,25 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=1,20$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir.

Algılanan engeller boyutunda kirada oturan personelin ortalaması 22,55 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken kendi evinde oturan personelin ortalaması 27,64 ile katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=-3,47$; $p<0,05$). Buna göre yaşadığı yer algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %3'ünü açıklamaktadır ($\eta^2=0,03$).

Eyleme geçiriciler boyutunda kira ve kendi evinde yaşayan personelin ortalaması sırasıyla 16,32 ve 16,57 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,74$; $p>0,05$). Özyeterlilik boyutunda kirada oturan personelin ortalaması (33,74) kendi evinde oturan personelin ortalaması (34,35) istatistiksel olarak benzerdir ($t=-1,35$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Kendi evinde oturan personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması (138,43) kirada oturan personelin ortalamasından (132,72) istatistiksel olarak daha yüksektir ($t=-3,51; p<0,05$) ve kararsızım düzeyindedir. Buna göre yaşadığı yer afete hazırlık inancı puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık olarak %2'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,02$).

Tablo 12.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Unvana Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Unvan	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p
Algılanan duyarlılık	Memur	354	21,11	3,00	1,04	17	0,31
	Şef	17	21,94	3,25			
Algılanan ciddiyet	Memur	354	11,34	2,75	0,05	16	0,96
	Şef	17	11,29	4,00			
Tablo 12'nin devamı							
Algılanan yarar	Memur	354	27,55	3,30	0,26	18	0,80
	Şef	17	27,35	3,16			
Algılanan engeller	Memur	354	24,24	13,73	-0,88	17	0,39
	Şef	17	27,47	14,90			
Eyleme Geçiriciler	Memur	354	16,40	3,02	-0,25	17	0,82
	Şef	17	16,59	3,16			
Özyeterlilik	Memur	354	33,88	4,35	-1,20	17	0,25
	Şef	17	35,53	5,59			
Ölçek geneli	Memur	354	134,53	22,05	-0,85	17	0,41
	Şef	17	140,18	26,86			

Tablo 12 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda memur ve şef pozisyonundaki personelin ortalaması sırasıyla 21,11 ve 21,94 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,04; p>0,05$).

Algılanan ciddiyet boyutunda memur ve şef pozisyonundaki personelin ortalaması sırasıyla 11,34 ve 11,29 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,96$; $p>0,05$).

Algılanan yarar boyutunda memur ve şef pozisyonundaki personelin ortalaması sırasıyla 27,55 ve 27,35 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=0,26$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller boyutunda memur (24,24) ve şef (27,47) pozisyonundaki personelin ortalaması benzerdir ($t=-0,88$; $p>0,05$) ve katılmıyorum düzeyine yakındır.

Eyleme geçiriciler boyutunda memur ve şef pozisyonundaki personelin ortalaması sırasıyla 16,40 ve 16,59 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,25$; $p>0,05$).

Özyeterlik boyutunda memur ve şef pozisyonundaki personelin ortalaması sırasıyla 33,88 ve 35,53 ile kesinlikle katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,57$; $p>0,05$). Memur (134,53) ve şef (140,18) pozisyonundaki personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=-0,85$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 13.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Afet Yaşama Durumuna Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Afet yaşama	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	Eta																																		
Algılanan duyarlılık	Evet	71	21,92	3,12	1,41	369	0,12	-																																		
	Hayır	300	21,96	2,96					Algılanan ciddiyet	Evet	71	10,68	3,60	-1,82	87	0,07	-	Hayır	300	11,50	2,57	Algılanan yarar	Evet	71	27,46	3,22	-0,23	369	0,82	-	Hayır	300	27,56	3,31	Algılanan engeller	Evet	71	27,41	13,44	2,46	369	0,04*
Algılanan ciddiyet	Evet	71	10,68	3,60	-1,82	87	0,07	-																																		
	Hayır	300	11,50	2,57					Algılanan yarar	Evet	71	27,46	3,22	-0,23	369	0,82	-	Hayır	300	27,56	3,31	Algılanan engeller	Evet	71	27,41	13,44	2,46	369	0,04*	0,02	Hayır	300	23,67	13,79								
Algılanan yarar	Evet	71	27,46	3,22	-0,23	369	0,82	-																																		
	Hayır	300	27,56	3,31					Algılanan engeller	Evet	71	27,41	13,44	2,46	369	0,04*	0,02	Hayır	300	23,67	13,79																					
Algılanan engeller	Evet	71	27,41	13,44	2,46	369	0,04*	0,02																																		
	Hayır	300	23,67	13,79																																						

Tablo 13'ün devamı

Eyleme Geçiriciler	Evet	71	16,35	3,25	-0,19	369	0,85	-
	Hayır	300	16,43	2,97				
Özyeterlilik	Evet	71	34,83	5,09	1,97	94	0,10	-
	Hayır	300	33,74	4,22				
Ölçek geneli	Evet	71	138,65	23,34	1,63	369	0,10	-
	Hayır	300	135,87	21,97				

*p<0,05

Tablo 13 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda afet yaşayan ve yaşamayan personelin ortalaması sırasıyla 21,92 ve 21,96 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,41$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda ev afet yaşayan ve yaşamayan personelin ortalaması sırasıyla 10,68 ve 11,50 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-1,82$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda afet yaşayan ve yaşamayan personelin ortalaması sırasıyla 27,46 ve 27,56 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=-0,23$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller boyutunda afet yaşayan personelin ortalaması 27,41 ile katılmıyorum düzeyinde iken afet yaşayan personelin ortalaması 23,67 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=2,46$; $p<0,05$). Buna göre afet yaşama durumu algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %2'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,02$). Eyleme geçiriciler boyutunda afet yaşayan ve yaşamayan personelin ortalaması sırasıyla 16,35 ve 16,43 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,19$; $p>0,05$). Özyeterlilik boyutunda afet yaşayan ve yaşamayan personelin ortalaması sırasıyla 34,83 ve 33,74 ile kesinlikle katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,97$; $p>0,05$). Afet yaşayan (138,65) ve yaşamayan (135,75) personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=1,63$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 14.**ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Afetle İlgili Eğitim Alma Durumuna Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)**

Alt Ölçek	Eğitim Alma	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	Eta
Algılanan duyarlılık	Evet	287	21,06	2,96	-1,06	369	0,29	-
	Hayır	84	21,45	3,16				
Algılanan ciddiyet	Evet	287	11,28	2,66	-0,76	116	0,45	-
	Hayır	84	11,57	3,29				
Algılanan yarar	Evet	287	27,55	3,32	0,10	369	0,92	-
	Hayır	84	27,51	3,18				
Algılanan engeller	Evet	287	22,48	13,13	-5,10	369	0,00*	0,07
	Hayır	84	30,92	14,06				
Eyleme Geçiriciler	Evet	287	16,41	2,73	-0,12	108	0,99	-
	Hayır	84	16,42	3,87				
Özyeterlilik	Evet	287	33,85	4,26	-0,82	369	0,42	-
	Hayır	84	34,30	4,93				
Ölçek geneli	Evet	287	132,62	21,60	-3,51	369	0,00*	0,03
	Hayır	84	142,17	23,13				

*p<0,05

Tablo 14 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda afetle ilgili eğitim alan ve almayan personelin ortalaması sırasıyla 21,06 ve 21,45 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-1,06$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda afetle ilgili eğitim alan ve almayan personelin ortalaması sırasıyla 11,28 ve 11,57 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,76$; $p>0,05$).

Algılanan yarar boyutunda afetle ilgili eğitim alan ve almayan personelin ortalaması sırasıyla 27,55 ve 27,51 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=0,10$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller boyutunda afetle ilgili eğitim alan personelin ortalaması 22,48 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken afetle ilgili

eğitim almayan personelin ortalaması 30,92 ile katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=-5,10$; $p<0,05$). Buna göre afetle ilgili eğitim alma durumu, algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %7'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,07$).

Eyleme geçiriciler boyutunda afetle ilgili eğitim alan ve almayan personelin ortalaması sırasıyla 16,41 ve 16,42 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,12$; $p>0,05$). Özyeterlik boyutunda afetle ilgili eğitim alan personelin ortalaması (33,85) ve eğitim almayan personelin ortalaması (34,30) istatistiksel olarak benzerdir ($t=-0,82$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Afetle ilgili eğitim almayan personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması (142,17) eğitim alan personelin ortalamasından (132,62) istatistiksel olarak daha yüksektir ($t=-3,51$; $p<0,05$) ve kararsızım düzeyindedir. Buna göre afetle ilgili eğitim alma durumu, afete hazırlık inancı puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık olarak %3'ünü açıklamaktadır ($\eta^2=0,03$).

Tablo 15.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının STK Üyelik Durumuna Göre t Testi Sonuçları (DHMI, 2022)

Alt Ölçek	Üyelik	N	Ortalama	S.S.	t	sd	p	Eta
Algılanan duyarlılık	Evet	81	21,25	3,02	0,34	369	0,73	-
	Hayır	290	21,12	3,01				
Algılanan ciddiyet	Evet	81	11,93	2,64	1,21	135	0,13	-
	Hayır	290	11,18	2,84				
Algılanan yarar	Evet	81	27,77	3,00	0,68	369	0,50	-
	Hayır	290	27,48	3,37				
Algılanan engeller	Evet	81	20,79	13,59	-2,68	369	0,01*	0,02
	Hayır	290	25,39	13,69				

Tablo 15'in devamı

Eyleme Geçiriciler	Evet	81	16,47	2,79	0,19	369	0,85	-
	Hayır	290	16,40	3,09				
Özyeterlilik	Evet	81	34,37	4,14	0,97	369	0,34	-
	Hayır	290	33,83	4,49				
Ölçek geneli	Evet	81	132,57	23,84	1,01	369	0,31	-
	Hayır	290	135,40	21,83				

*p<0,05

Tablo 15 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda STK üyeliği olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 21,25 ve 21,12 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,34$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda STK üyeliği olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 11,93 ve 11,18 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,21$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda STK üyeliği olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 27,77 ve 27,48 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=0,68$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Algılanan engeller boyutunda STK üyeliği olmayan personelin ortalaması 25,39 ile katılmıyorum düzeyinde iken üyeliği olan personelin ortalaması 20,79 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=-2,68$; $p<0,05$). Buna göre STK üyeliği olma durumu, algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %2'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,02$). Eyleme geçiriciler boyutunda STK üyeliği olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 16,47 ve 16,40 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,19$; $p>0,05$). Özyeterlilik boyutunda STK üyeliği olan ve olmayan personelin ortalaması sırasıyla 34,37 ve 33,83 ile kesinlikle katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=0,97$; $p>0,05$). STK üyeliği olan (132,57) ve olmayan (135,40) personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=1,01$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 16.**ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Kurumlarının Afetlere Karşı Genel Hazırlık Düzeyi Hakkında Düşüncelerine Göre t Testi Sonuçları (DHMİ, 2022)**

Alt Ölçek	Hazırlık Düzeyi	N	Ortalama	S.S.	t	sd	P	Eta
Algılanan duyarlılık	Kısmen hazırlıklı	77	21,55	3,84	1,02	98	0,31	-
	Tamamen Hazırlıklı	285	21,07	2,76				
Algılanan ciddiyet	Kısmen hazırlıklı	77	11,75	3,88	1,06	93	0,29	-
	Tamamen Hazırlıklı	285	11,26	2,43				
Algılanan yarar	Kısmen hazırlıklı	77	26,86	3,33	-1,18	360	0,13	-
	Tamamen Hazırlıklı	285	27,77	3,25				
Algılanan engeller	Kısmen hazırlıklı	77	33,68	15,97	6,18	100	0,00*	0,28
	Tamamen Hazırlıklı	285	21,63	11,83				
Eyleme Geçiriciler	Kısmen hazırlıklı	77	16,83	4,11	1,06	94	0,29	-
	Tamamen Hazırlıklı	285	16,31	2,68				
Özyeterlilik	Kısmen hazırlıklı	77	35,30	5,65	2,35	97	0,02*	0,05
	Tamamen Hazırlıklı	285	33,69	3,92				
Ölçek geneli	Kısmen hazırlıklı	77	145,96	29,58	4,00	94	0,00*	0,15
	Tamamen Hazırlıklı	285	131,73	19,06				

*p<0,05

Tablo 16 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı ve tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalaması sırasıyla 21,55 ve 21,07 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir (t=1,02; p>0,05). Algılanan ciddiyet boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı ve tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalaması sırasıyla 11,75 ve 11,26 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir (t=1,06; p>0,05). Algılanan yarar boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı ve tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalaması sırasıyla 26,86 ve 27,77 ile istatistiksel olarak birbirine eşittir (t=-1,18; p>0,05) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir.

Algılanan engeller boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalaması 33,68 ile katılmıyorum düzeyinde iken tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalaması 21,63 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=6,18$; $p<0,05$). Buna göre kurumunun afete karşı hazırlık düzeyine ilişkin görüşler, algılanan engeller boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %28'ini açıklamaktadır ($\eta^2=0,28$).

Eyleme geçirciler boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı ve tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalaması sırasıyla 16,83 ve 16,31 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,06$; $p>0,05$).

Özyeterlik boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin katılım düzeyindeki ortalaması (35,30) ve tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin kararsızım düzeyindeki ortalamasından (33,69) istatistiksel olarak daha yüksektir ($t=2,35$; $p<0,05$). Buna göre kurumunun afete karşı hazırlık düzeyine ilişkin görüşler, özyeterlilik boyutundaki değişkenliğin yaklaşık olarak %5'ini açıklamaktadır ($\eta^2=0,5$).

Kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması (145,96) tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalamasından (131,73) istatistiksel olarak daha yüksektir ($t=4,00$; $p<0,05$) ve kararsızım düzeyindedir. Buna göre kurumunun afete karşı hazırlık düzeyine ilişkin görüşler, afete hazırlık inancı puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık olarak %15'ini açıklamaktadır ($\eta^2=0,15$).

Tablo 17.**ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Kurumlarının Yapısal Koşullarının Afetlere Karşı Uygunluğu Hakkındaki Düşüncelerine Göre ANOVA Sonuçları (DHMİ, 2022)**

Alt Ölçek	Uygunluk	N	Ortalama	S.S.	F	p
Algılanan duyarlılık	Evet	291	21,06	2,83	1,21	0,30
	Hayır	30	21,00	2,64		
	Kararsızım	50	21,76	4,06		
Algılanan ciddiyet	Evet	291	11,38	2,60	1,762	0,18
	Hayır	30	10,90	3,56		
	Kararsızım	50	11,72	3,35		
Algılanan yarar	Evet	291	27,60	3,33	0,77	0,46
	Hayır	30	27,87	2,76		
	Kararsızım	50	27,04	3,33		
Algılanan engeller	Evet	291	28,84	13,05	3,01	0,054
	Hayır	30	29,97	15,08		
	Kararsızım	50	30,08	15,06		
Eyleme geçiriciler	Evet	291	16,45	2,87	1,73	0,18
	Hayır	30	15,50	3,30		
	Kararsızım	50	16,76	3,62		
Özyeterlilik	Evet	291	33,87	4,19	1,09	0,34
	Hayır	30	33,23	5,29		
	Kararsızım	50	34,04	5,04		
Ölçek geneli	Evet	291	135,19	21,12	2,90	0,06
	Hayır	30	137,87	23,05		
	Kararsızım	50	142,20	26,79		

Tablo 17 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan personelin ortalaması sırasıyla 21,06; 21,00 ve 21,76 ile katılıyor düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,21$; $p>0,05$). Algılanan ciddiyet

boyutunda kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan personelin ortalaması sırasıyla 11,38; 10,30 ve 11,72 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=-0,44$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen (27,60), düşünmeyen (27,87) ve kararsız olan (27,04) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirine eşittir ($t=0,77$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir.

Algılanan engeller boyutunda kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen (28,84), düşünmeyen (29,97) ve kararsız olan (30,08) personelin ortalaması istatistiksel olarak benzerdir ($t=-1,04$; $p>0,05$) ve katılmıyorum düzeyindedir.

Eyleme geçiriciler boyutunda kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan personelin ortalaması sırasıyla 16,45; 15,50 ve 16,76 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,73$; $p>0,05$).

Özyeterlik boyutunda kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan personelin ortalaması sırasıyla 33,87; 33,23 ve 34,04 ile kararsızım düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t=1,09$; $p>0,05$).

Kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen (135,19), düşünmeyen (137,87) ve kararsız olan (142,20) personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak eşittir ($t=2,90$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Tablo 18.

ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Yaşa Göre ANOVA Sonuçları (DHMİ, 2022)

Alt Ölçek	Yaş	N	Ortalama	S.S.	F	p	Eta	Fark
	(1) 20-29 yaş	264	20,95	2,92				
Algılanan duyarlılık	(2) 30-39 yaş	68	21,16	3,25	4,38	0,01*	0,02	1-3a
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	23,46	2,90				

Tablo 18'in devamı

Algılanan ciddiyet	(1) 20-29 yaş	264	11,39	2,47					
	(2) 30-39 yaş	68	11,04	3,63	0,51	0,60	-	-	
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	11,54	3,38					
Algılanan yarar	(1) 20-29 yaş	264	27,74	2,98					
	(2) 30-39 yaş	68	27,51	3,62	2,16	0,12	-	-	
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	26,26	4,34					
Algılanan engeller	(1) 20-29 yaş	264	22,35	12,81					
	(2) 30-39 yaş	68	29,38	15,14	10,50	0,00*	0,05	1-2a	
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	29,46	14,51				1-3	
Eyleme geçiriciler	(1) 20-29 yaş	264	16,31	2,89					
	(2) 30-39 yaş	68	16,60	3,38	0,61	0,55	-	-	
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	16,79	3,27					
Özyeterlilik	(1) 20-29 yaş	264	33,48	3,93					
	(2) 30-39 yaş	68	34,78	4,95	4,15	0,02	0,03	1-3b	
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	35,67	5,82					
Ölçek geneli	(1) 20-29 yaş	264	132,22	20,31					
	(2) 30-39 yaş	68	140,49	25,35	5,09	0,01*	0,02	1-2b	
	(3) 40 ve üzeri yaş	39	142,18	26,20				1-3	

*p<0,05; a. Scheffe testi, b. Dunnett C testi

Tablo 18 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda 20-29 yaş arasındaki personelin ortalaması 20,95; 30-39 yaş arasındaki personelin ortalaması 21,16 ve 40 ve üzeri yaş personelin ortalaması 23,46 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2,368)}=4,38$; $p<0,05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testine göre yalnızca 40 ve üzeri yaş grubunun ortalaması 20-29 yaş grubundan daha yüksektir. Buna göre yaş, algılanan duyarlılık puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %2'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,02$). Algılanan ciddiyet boyutunda 20-29 yaş arasında, 30-39 yaş arasında ve 40 ve üzeri yaşta olan personelin ortalaması sırasıyla 11,39; 11,04 ve 11,54 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($F_{(2,76)}=0,51$; $p>0,05$). Algılanan yarar boyutunda 20-29 yaş arasında (27,74), 30-39 yaş arasında (27,51) ve 40 ve üzeri yaşta olan

(26,26) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirine eşittir ($F_{(2,368)}=2,16$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir.

Algılanan engeller boyutunda 20-29 yaş arasındaki personelin ortalaması 22,35 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken 30-39 yaş arasındaki personelin ortalaması 29,38 ve 40 ve üzeri yaş personelin ortalaması 29,46 ile katılmıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2,368)}=10,50$; $p<0,05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Scheffe testine göre 20-29 yaş arasındaki personelin algılanan engeller boyutundaki inanç düzeyi hem 30-39 yaş arası hem de 40 ve üzeri yaş grubundaki personelin inanç düzeyinden daha düşüktür. Buna göre yaş, algılanan engeller puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %5'ini açıklamaktadır ($\eta^2=0,05$). Eyleme geçiriciler boyutunda 20-29 yaş arasında (16,31), 30-39 yaş arasında (16,60) ve 40 ve üzeri yaşta olan (16,79) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirine eşittir ($F_{(2,368)}=0,61$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir.

Özyeterlik boyutunda 20-29 yaş arasındaki personelin ortalaması 33,48 ile kararsızım düzeyinde iken 30-39 yaş arasındaki personelin ortalaması 34,78 ve 40 ve üzeri yaş personelin ortalaması 35,67 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2,76)}=4,15$; $p<0,05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Dunnett C testine göre 20-29 yaş arasındaki personelin özyeterlik boyutundaki inanç düzeyi yalnızca 40 ve üzeri yaş grubundaki personelin inanç düzeyinden daha düşüktür. Buna göre yaş, özyeterlilik puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %3'ünü açıklamaktadır ($\eta^2=0,03$). 20-29 yaş arasındaki (132,22), 30-39 yaş arasındaki (140,49) ve 40 ve üzeri yaşta (142,18) personelin afete hazırlık inançlarının kararsızın düzeyindeki ortalamaları arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2,78)}=5,09$; $p<0,05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Dunnett C testine göre 20-29 yaş arasındaki personelin afete hazırlık inanç düzeyi hem 30-39 yaş arası hem de 40 ve üzeri yaş grubundaki personelin inanç düzeyinden daha düşüktür. Buna göre yaş, afete hazırlık inanç puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %2'sini açıklamaktadır ($\eta^2=0,02$).

Tablo 19.**ARFF Personelinin Afete Hazırlık İnançlarının Deneyime Göre ANOVA Sonuçları (DHMİ, 2022)**

Alt Ölçek	Deneyim	N	Ortalama	S.S.	F	p	Eta	Fark
Algılanan duyarlılık	(1) 0-4 yıl	186	20,83	3,01	2,12	0,13	-	-
	(2) 5-9 yıl	123	21,53	3,17				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	21,32	2,61				
Algılanan ciddiyet	(1) 0-4 yıl	186	11,49	2,30	0,54	0,58	-	-
	(2) 5-9 yıl	123	11,22	3,41				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	11,15	2,93				
Algılanan yarar	(1) 0-4 yıl	186	28,62	2,98	3,65	0,03*	0,03	1-3b 2-3
	(2) 5-9 yıl	123	28,02	3,03				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	26,37	4,29				
Algılanan engeller	(1) 0-4 yıl	186	21,02	11,65	12,21	0,00*	0,06	1-2b 1-3
	(2) 5-9 yıl	123	27,59	15,90				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	28,13	12,88				
Eyleme geçiriciler	(1) 0-4 yıl	186	16,11	2,71	2,69	0,07	-	-
	(2) 5-9 yıl	123	16,95	3,42				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	16,26	2,95				
Özyeterlilik	(1) 0-4 yıl	186	33,98	3,78	3,00	0,05	-	-
	(2) 5-9 yıl	123	34,37	5,00				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	34,84	4,78				
Ölçek geneli	(1) 0-4 yıl	186	130,46	18,63	7,28	0,00*	0,04	1-2b 1-3
	(2) 5-9 yıl	123	139,67	26,70				
	(3) 10 ve üzeri yıl	62	138,06	20,40				

*p<0,05; b. Dunnett C testi

Tablo 19 incelendiğinde algılanan duyarlılık boyutunda deneyimi beş yılın altındaki personelin ortalaması 20,83; 5-9 yıl deneyime sahip personelin ortalaması 21,53 ve 10 ve üzeri yıl deneyime sahip personelin ortalaması 21,32 ile katılıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($F_{(2,368)}=2,12$;

$p>0,05$). Algılanan ciddiyet boyutunda 0-4 yıl deneyime sahip (11,49), 5-9 yıl deneyime sahip (11,22) ve 10 ve üzeri yıl deneyime sahip (11,15) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirine eşittir ($F_{(2,147)}=0,51$; $p>0,05$) ve katılıyorum düzeyindedir.

Algılanan yarar boyutunda 0-4 yıl deneyime sahip (28,62), 5-9 yıl deneyime sahip (28,02) ve 10 ve üzeri yıl deneyime sahip (26,37) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirinden farklıdır ($F_{(2,368)}=2,16$; $p>0,05$) ve kesinlikle katılıyorum düzeyindedir. Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Dunnett C testine göre 10 ve üzeri yıl deneyime sahip personelin algılanan yarar boyutundaki inanç düzeyi hem 0-4 yıl hem de 5-9 yıl deneyime sahip personelin inanç düzeyinden daha düşüktür. Buna göre mesleki deneyim, algılanan yarar puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %3'ünü açıklamaktadır ($\eta^2=0,03$). Algılanan engeller boyutunda mesleki deneyimi 0-4 yıl olan personelin ortalaması 21,02 ile kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken 5-9 yıl olan personelin ortalaması 27,59 ve 10 ve üzeri yıl deneyimi olan personelin ortalaması 28,13 ile katılmıyorum düzeyindedir ve ortalamalar arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2,155)}=10,50$; $p<0,05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Dunnett C testine göre 0-4 yıl deneyimi olan personelin algılanan engeller boyutundaki inanç düzeyi hem 5-9 yıl hem de 10 ve üzeri yıl deneyimi olan personelin inanç düzeyinden daha düşüktür. Buna göre mesleki deneyim, algılanan engeller puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %6'sını açıklamaktadır ($\eta^2=0,06$).

Eyleme geçirciler boyutunda 0-4 yıl deneyimi olan (16,11), 5-9 yıl deneyimi olan (16,95) ve 10 ve üzeri yıl deneyimi olan (16,26) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirine eşittir ($F_{(2,368)}=2,69$; $p>0,05$) ve kararsızım düzeyindedir. Özyeterlik boyutunda 0-4 yıl deneyimi olan (33,98), 5-9 yıl deneyimi olan (34,37) ve 10 ve üzeri yıl deneyimi olan (34,84) personelin ortalaması istatistiksel olarak birbirine eşittir ($F_{(2,368)}=3,00$; $p>0,05$). 0-4 yıl deneyimi olan (130,46), 5-9 yıl deneyimi olan (139,67) ve 10 ve üzeri yıl deneyimi olan (138,06) personelin afete hazırlık inançlarının kararsızın düzeyindeki ortalamaları arasında gözlenen farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($F_{(2,155)}=5,09$; $p<0,05$). Farkın kaynağını belirlemek için yapılan Dunnett C testine göre 0-4 yıl deneyimi olan personelin afete hazırlık inanç düzeyi hem 5-9 yıl hem de 10 ve üzeri yıl deneyimi olan personelin inanç düzeyinden daha düşüktür. Buna göre mesleki deneyim, afete hazırlık inanç puanlarındaki değişkenliğin yaklaşık %4'ünü açıklamaktadır ($\eta^2=0,04$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Yapılan araştırma ile DHMİ'ne bağlı çalışan ARFF personelinin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeyleri ve çeşitli değişkenlere göre ilişki durumları incelenmiştir. Bu kapsamda ölçek ve alt boyutları düzeylerinin cinsiyet, medeni durum, yaş, çocuk sahibi olma durumu, eğitim durumu, yaşadığı yer, unvan, daha önce afet yaşama durumu, herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olma durumu, afete ilgili bir eğitim alma durumları, kurumlarının genel afete karşı hazırlık düzeyi ile ilgili düşünceleri ve kurumlarının yapısal koşullarının afete uygunluğu hakkındaki düşünceleri durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır.

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri 134,78 ortalama ile kararsızım düzeyindedir. Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları araştırmada katılımcıların, acil durumlara/afetlere bireysel hazırlık yapmak için çok fazla bilgiye sahip olmadıkları (orta düzeyde bilgiye sahip oldukları) ve bireysel hazırlıklarının zaman alacağını düşündüklerini ifade etmektedirler (Yılmaz vd., 2019). Ertuğrul ve Ünal (2020) öğrenciler ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin genel afete hazırlıklı olma inanç düzeyi puanının ortalamasının üzerinde olduğunu ifade etmiştir (Ertuğrul ve Ünal, 2020). Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada ise sağlık personellerinin genel afete hazırlık düzeyinin orta düzeyin üzerinde bulunduğunu belirtmiştir (Tan, 2020). Özen (2020) yapmış olduğu çalışmada afet bilinç düzeylerinin ölçülmesi ile iki okul arasındaki farklılıkları incelenmiş olup, öğrencilerin 276'sının (%64,8) afetlere yeterince hazırlıklı olmadıklarını ifade etmiştir (Özen, 2020). Aydoğmuş vd., (2021) yapmış olduğu çalışma sonucunda ise kronik hastalığı olan, engelli veya tıbbi bakıma ihtiyacı olan kişilerin afetlere/acil durumlara hazırlıklı olmadıklarını, zarar görülebilirliklerinin yüksek olduğunu ifade etmiştir (Aydoğmuş vd., 2021). Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada afete hazırlıklı olma inanç puanı ortalamasının yüksek olduğu belirtilmiştir (Pehlivan, 2021). Ortaya konulan bu araştırmalarda da görüldüğü üzere farklı çalışma gruplarında farklı düzeylerde genel afete hazırlık inanç seviyelerinin saptandığı ortaya konulmuştur.

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri alt boyutlarına göre algılanan duyarlık boyutu ortalaması 21,15 ile katılıyorum düzeyinde; algılanan ciddiyet boyutu ortalaması 11,34 ile kararsızım düzeyinde; algılanan yarar boyutu ortalaması 27,54 ile kesinlikle katılıyorum düzeyinde; algılanan engeller boyutu ortalaması 24,39 ile katılmıyorum düzeyine yakın; eyleme geçirciler boyutu ortalaması 16,41 ile kararsızım düzeyinde; özyeterlilik boyutu ortalaması 33,95 ile katılıyorum düzeyine yakındır. Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları araştırmada katılımcıların, algılanan duyarlılık boyutunun toplam varyansın yaklaşık %22'sini, özyeterlilik boyutunun toplam varyansın yaklaşık %17'sini, eyleme geçirciler boyutunun toplam varyansın yaklaşık %10'unu, algılanan engeller boyutunun toplam varyansın yaklaşık %9'unu, algılanan yarar boyutunun toplam varyansın yaklaşık %7'sini ve algılanan ciddiyet boyutunun toplam varyansın yaklaşık %6'sını açıklamakta olduğunu belirtmiştir (Yılmaz vd., 2019). Ertuğrul ve Ünal (2020) öğrenciler ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin öz yeterlilik alt boyut puan ortalamasını 30.55 ± 4.57 , eyleme geçirciler alt boyut puan ortalamasını 15.58 ± 3.38 , algılanan duyarlılık alt boyut puan ortalamasını 21.51 ± 2.90 , algılanan engeller alt boyut puan ortalamasını 19.92 ± 4.07 , algılanan yarar alt boyut puan ortalamasını 12.21 ± 2.16 , algılanan ciddiyet alt boyut puan ortalamasını 10.79 ± 2.32 ve genel afete hazırlık inanç ölçeği toplam puan ortalamasını ise 111.57 ± 12.36 olarak tespit etmiştir (Ertuğrul ve Ünal, 2020). Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada sağlık personellerinin genel afete hazırlıklı olma inanç ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarını incelediğinde, algılanan duyarlılık alt boyutu puanını $23,82 \pm 3,98$; algılanan ciddiyet alt boyutu puanını $15,46 \pm 3,31$; algılanan yarar alt boyutu puanını $25,03 \pm 3,96$; algılanan engeller alt boyutu puanını $52,59 \pm 9,30$; eyleme geçirciler alt boyutu puanını $16,61 \pm 3,62$; öz yeterlilik alt boyutu puanını $39,15 \pm 5,66$ olarak tespit etmiştir (Tan, 2020). Gerçekleştirilen çalışmalar genel afet hazırlık inanç ölçeğinin ve alt boyutlarının ortalama değerlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Özen (2020) iki okuldan birinde yer alan öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin ölçülmesi ile iki okul arasındaki farklılıkları incelenmiş olduğu çalışma da algılanan duyarlılık puan ortalamasını 21.2 ± 4.6 , algılanan ciddiyet puan ortalamasını 10.1 ± 2.9 , algılanan yarar puan ortalamasını 11.2 ± 3.0 , algılanan engeller puan ortalamasını 19.2 ± 3.4 , eyleme geçirciler puan ortalamasını 15.6 ± 3.6 olup, öz yeterlilik puan ortalamasını 26.8 ± 5.5 , toplam puan ortalamasını ise 104.4 ± 13.9 olarak tespit etmiştir (Özen, 2020).

Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada afete hazırlıklı olma inanç durumlarının belirlenmesi için kullanmış olduğu genel afete hazırlık inanç ölçeğinde algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar ve öz yeterlilik ortalama puanlarının iyi seviyelerde olmasına rağmen eyleme geçiriciler ve algılanan engeller ortalama puanlarının daha düşük olduğunu belirtmiş ve genelde katılımcıların afetlere hazırlıklı olma inanç durumlarının çok yüksek seviyede olmadığını saptamıştır (Pehlivan,2021). Gerçekleştirilen çalışmalarda da belirtildiği üzere katılımcıların genel ve alt boyut ortalamalarının ortalama düzey veya ortalama düzeyin üzerinde genel afete hazırlık inanç düzeylerine sahip olduğu görülmektedir. Bu da ortalama olan bu düzeylerin artırılması ve en yüksek seviyeye taşınması gereğini açıkça ortaya koymaktadır. Çünkü ele alınan ve incelenen her grup afetlerde önemli görevleri olan gruplardır ve inanç düzeylerinin eksiksiz olması büyük önem taşımaktadır.

Araştırma kapsamında ARFF personelin afete hazırlık genel inanç düzeyleri cinsiyete göre incelendiğinde kadın ve erkek personelin afete hazırlık inanç ortalaması istatistiksel olarak eşittir ve kararsızım düzeyindedir. İnal vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, erkeklerin algıladıkları duyarlılığın kadınlardan daha fazla olduğu, algılanan ciddiyet durumunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği ve erkeklerin algıladığı ciddiyetin kadınlardan daha fazla olduğu, algılanan engeller düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, erkeklerin algılanan engel düzeylerinin kadınlardan daha fazla olduğu, algılanan yarar düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği ve erkeklerin algıladıkları yararın kadınlardan daha fazla olduğu, eyleme geçiriciler boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediği, öz yeterlilik düzeyinin ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, erkeklerin öz yeterlilik düzeylerinin kadınlardan daha fazla olduğu ifade edilmiştir (İnal vd., 2019)

Yılmaz vd. (2019) tarafından ortopedik engelli bireyler ile gerçekleştirilen araştırmada algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar, algılanan engeller, eyleme geçiriciler ve öz yeterlilik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını belirtilmiştir (Yılmaz vd.,2019). Tan (2020) da yapmış olduğu çalışmada sağlık personellerinin genel afete hazırlık düzeyinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade etmiştir (Tan,2020). Özen (2020) iki okul arasındaki farklılıkları incelemiş olduğu çalışmada Fatih Anadolu Lisesi'ndeki öğrencilerin afete hazırlık

düzelelerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark saptamış ve kadın öğrencilerin genel afete hazırlık düzeylerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu ifade etmiş; Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu lisesindeki öğrencilerin ise afetlere hazırlıklı olma inanç puan ortalamasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık saptanmadığını belirtmiştir (Özen,2020). Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada afete hazırlıklı olma inanç düzeylerinin kadın grubunda afeti ciddiye alma ortalama seviyesi erkek katılımcılara kıyasla daha yüksek bulunmuş ancak toplam açısından gruplar arasında bir farklılık saptanmadığı tespit edilmiştir (Pehlivan, 2021). Aktay (2022) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin SİM'e dayalı genel afete hazırlık inanç düzeylerindeki algılanan duyarlılık ve yarar düzeyi puanlarının cinsiyet açısından birbirine yakın olduğu ancak erkek öğretmenlerin öz yeterliliklerinin, kadın öğretmenlerden daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Aktay,2022). Gerçekleştirilen bu araştırmalar incelendiğinde genel afete hazırlık inanç ve alt boyut düzeylerinin cinsiyet değişkeni açısından uygulanan çalışma gruplarına göre değişkenlik gösterdiği görülmektedir.

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile medeni durum değişkeni açısından istatistiksel olarak eşit olmasına rağmen; genel afete hazırlık inanç düzeyleri ölçeği alt boyutu olan algılanan engeller düzeyinde ARFF personelinin medeni hal değişkenine göre evli grupla bekar grup arasında anlamlı bir fark saptanmıştır. Benzer şekilde Tan (2020) sağlık personeli ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmada genel afete hazırlık ölçeği ile medeni durum değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmadığını belirtmiştir (Tan, 2020). Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada afete hazırlıklı olma inanç düzeyleri ile medeni durum değişkeni açısından da evli ve bekar grup arasında anlamlı bir fark bulunmadığını ve alt boyut ortalama değerleri açısından da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadığını ifade etmiştir (Pehlivan, 2021) Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları araştırmada medeni durum değişkenine göre acil durumlara/afetlere hazırlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmiştir (Yılmaz vd., 2019).

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri çocuk sahip olma değişkenine göre; afete hazırlık inanç ortalamalarının eşit olmasına rağmen, algılanan engeller alt boyutunda çocuk sahibi olan personelin çocuk sahibi olmayan

personelerle göre anlamlı düzeyde bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Çalışma genelinde incelenen değişkenler açısından algılanan engeller alt boyutunda genel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Bu durumda gerçekleştirilecek müdahale çalışmaları ile bu boyuta yönelik faaliyetlerin artırılabilirliğini ve afete hazırlık olma inanç düzeylerinin artırılabilirliğini çok net ortaya koymaktadır. Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları araştırmada çocuk sayısı değişkenine göre acil durumlara ve afetlere hazırlıkta öz yeterlilik alt boyutunda anlamlı farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. İki çocuk sahibi olan kişilerin, çocuğu olmayan kişilerden daha fazla özyeterliliklerinin olduğu tespit edilmiş fakat diğer alt boyutların çocuk sayısı bakımından anlamlı bir farklılık göstermediğini ifade etmiştir (Yılmaz vd., 2019). Şarlak (2020) çocuk merkezli afet yönetiminde acil yardım müdahale personelinin travma bilgi düzeyleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada katılımcıların % 30,0'ının 17 yaşının altında çocuk sahibi olduğu, %70,0'ının ise çocuk sahibi olmadığını tespit etmiştir ve 17 yaşının altında çocuk sahibi olanların travma bilgi düzeyleri çocuk sahibi olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur (Şarlak, 2020). Taycan vd. (2006) bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerde depresyon ve tükenmişlik düzeyinin sosyo-demografik özelliklerle ilişkisini değerlendirdikleri çalışmada, çocuk sahibi olma ile KB (kişisel başarı) ortalama puanları arasında ilişki saptamıştır (Taycan vd., 2006). KB ortalama puanları, çocuğu olmayanlarda olanlara göre daha düşük saptanmıştır. İnal vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada da çocuk sahibi olmak ile afete hazırlık inanç düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. (İnal vd., 2019).

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile afet eğitimi alma durumu değişkenine göre afet eğitimi almayan personelin afet eğitimi alan personele göre genel puan ortalaması anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu çok dikkat çekici bir sonuçtur. Gerçekleştirilen afet eğitimlerinin etkili olmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, algılanan engeller alt boyutu düzeyinin afete hazırlık eğitimi almayan personelin afet eğitimi alan personele göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bunun aksine, İnal vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada herhangi bir acil/afet eğitimi almış katılımcıların afete hazırlık inanç puanının daha yüksek olduğu saptanmıştır (İnal vd., 2019). Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada afet eğitimi alan bireylerin hazırlık düzeylerinin afet eğitimi almayan bireylerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir (Tan, 2020). Özen (2020) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada, afet eğitimi alan öğrencilerin afetlere yeterince hazırlıklı olduğunu tespit etmiştir (Özen, 2020).

Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada ise afetler konusunda eğitim alma ile afetlere hazırlıkla olma inanç puan ortalaması arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmadığını ifade etmiştir (Pehlivan, 2021). Ertuğrul ve Ünal (2020) öğrenciler ile yaptıkları çalışmada afetlerle ilgili eğitim alan öğrencilerin afet eğitimi almayan öğrencilere göre afete hazırlıklı olma inanç düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir (Ertuğrul ve Ünal, 2020)

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeylerinde STK üyeliği değişkenine göre afete hazırlık inanç ortalamaları eşit olmasına rağmen algılanan engeller alt boyutunda STK üyesi olmayan ARFF personelinin STK üyesi olan personele göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır. Avcı vd. (2022) üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin afet konusundaki bilgi ve bilinç düzeylerini ölçtüğü çalışmada, katılımcıların %57,5'inin afetlerle ilgili çalışmalar yapan bir STK'ya üye olmadığını ve bu durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edildiğini belirtmiştir (Avcı vd., 2022). Uğur ve Işık (2020) Türkiye'nin afetlere hazırlık politikalarının toplum algısı üzerinden Van Bitlis genelinde karşılaştırmalı analizini gerçekleştirdikleri çalışmada, afet sonrası aşamada ilgili kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerinin vatandaşlara yol gösterici olmasının yanı sıra afetzedelere nasıl yardım edileceği hususunda bilgilendirmeler yaptığını belirtmiştir (Uğur ve Işık, 2020). Bu nedenle önemli bir değişken olarak afet çalışmalarında STK üyeliği karşımıza çıkmaktadır ve algılanan engeller boyutunda gerçekleştirilecek programlar ile engellerin aşılabileceği ve afete hazırlık düzeylerinde artış gösterebileceği düşünülmektedir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada, UMKE temel eğitimini alan sağlık personelinin eğitim almayanlara göre afete hazırda olma düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır (Tan, 2020). Akçaya ve Him (2020) yaşlıların sosyal ağlarının afet riski bağlamında değerlendirilmesi adlı çalışmasında katılımcıların önemli bir bölümünün komşuları ve STK'lardaki arkadaşlarıyla geliştirdikleri samimi ilişkiler ile oluştuğunu fakat bu kişileri afette destek mekanizması olarak düşünmediklerini tespit etmiştir (Akçaya ve Him, 2020).

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete genel hazırlık inanç düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olmamasına rağmen algılanan duyarlılık alt boyutu istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Buna göre 40 yaş ve üzeri personelin 20-29 ile 30-39 yaş arası personele göre duyarlılık düzeyleri daha yüksektir. Yaş değişkenine göre algılanan engeller düzeyi de anlamlı bir fark oluşturmakta ve 20-29 yaş arası personelin

diğer yaş gruplarına göre algılanan engeller düzeyi daha düşüktür. Özyeterlilik alt boyutunda ise 40 yaş arasındaki personelin ortalaması diğer yaş gruplarındaki personele göre daha yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlıdır. İnal vd., (2019) tarafından yapılan çalışmada algılanan duyarlılık, algılanan ciddiyet, algılanan yarar alt boyutları düzeyinin yaş değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği, 35-39 yaş grubundaki bireylerin algılanan yarar düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu, algılanan engeller, eyleme geçiriciler alt boyutu düzeylerinin ise yaş değişkenine göre anlamlı bir farkın oluşturmadığı, öz yeterlilik alt boyutunda ise 35-39 yaş grubundaki bireylerin öz yeterlilik düzeylerinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir (İnal vd., 2019). Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları araştırmada yaş değişkenine göre kişilerin özyeterlilik, engeller, yararlar ve ciddiyet boyutları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmediğini, ancak duyarlılık ve eyleme geçirici alt boyutlarına göre anlamlı farklılıklar ortaya çıktığını ifade etmiştir (Yılmaz, 2019). Ertuğrul ve Ünal (2020) öğrenciler ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin yaş grupları ile genel afete hazırlık inancı arasındaki ilişki değerlendirilmiş olup anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir (Ertuğrul ve Ünal, 2020). Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada sağlık personelinin genel afete hazırlık düzeyinin yaş değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmadığını belirtmiştir (Tan, 2020). Aydoğmuş vd., (2021) yapmış olduğu çalışma sonucunda, kronik hastalığı olan, engelli veya tıbbi bakıma ihtiyacı olan kişilerin afetlerde zarar görebilir grup kapsamında yer alan ileri yaş, kronik hastalık durumu ve engel durumlarını tespit ettiğini ifade etmiştir (Aydoğmuş vd.,2021). Bu nedenle orta yaş grupları afetlere hazır olma konusunda daha fazla inanç düzeylerine sahip olabilirler. Ayrıca bu yaş gruplarının bu dönem içinde taşıdıkları sorumluluklar da bu düzeylerinin daha fazla olmasına sebep olabilir.

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile afet yaşama değişkenine göre afet yaşayan ve yaşamayan personelin afete hazırlık inanç ortalaması eşit olmasına rağmen algılanan engeller alt boyutunda afet yaşama değişkeni açısından anlamlı bir fark saptanmıştır. Daha önce afet yaşayan bireylerin afet yaşamayan bireylere göre algıladıkları engeller düzeyi daha yüksektir. İnal, Altıntaş ve Doğan (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada algılanan duyarlılığın daha önce afet yaşama durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterdiği daha önce afet yaşayan bireylerin afet yaşamayan bireylere göre algıladıkları duyarlılığın daha fazla olduğu, algılanan ciddiyet alt boyutunda

daha önce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere göre algıladığı ciddiyetin daha yüksek olduğu, algılanan yarar alt boyutunda da daha önce afet yaşamış bireylerin afet yaşamamış bireylere göre algıladığı yararın daha yüksek olduğu, ifade edilmiştir (İnal vd., 2019). Ertuğrul ve Ünal (2020) ise öğrenciler ile yaptıkları çalışmada öğrencilerin genel afete hazırlık inanç düzeyinin daha önce afet yaşama durumu açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir (Ertuğrul ve Ünal, 2020). Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada sağlık personelinin genel afete hazırlık inanç düzeylerinin de afet yaşama durumundaki zorlukların farkında olmalarının algılanan ciddiyet alt boyutunda etkili olduğunu, afet yaşama durumundaki zorluklar karşısında, eyleme geçme konusunda yeterince aktif olmadıklarını ifade etmiştir (Tan, 2020). Özen (2020) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada afet yaşama değişkeni ile toplam puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Afet yaşayan öğrencilerin toplam puanları daha yüksek saptanmıştır (Özen,2020).

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile deneyim değişkeni açısından anlamlı bir fark olmamasına rağmen algılanan yarar, algılanan engeller ve öz yeterlilik alt boyutları ile deneyim değişkenine göre anlamlı bir fark saptanmıştır. 10 yıl ve üzeri deneyime sahip olan personelin algılanan yarar alt boyutu diğer personele göre daha düşüktür. Algılanan engeller boyutunda ise 0-4 yıl deneyime sahip olan personelin inanç düzeyinin daha düşük olduğu saptanmıştır. Yine 0-4 yıl deneyime sahip olan personelin özyeterlilik alt boyutundaki ortalamasının diğer personele göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada afete hazırlıklı olma inanç durumlarının belirlenmesinde çalışma süresine bağlı gruplar arasında farklılık saptanmazken, 6 yıldan fazla çalışan personelin algılanan duyarlılık ve ciddiyet alt boyut puan ortalamaları diğer gruba kıyasla daha yüksek olduğunu saptamıştır (Pehlivan, 2021). Şarlak (2020) çocuk merkezli afet yönetiminde acil yardım müdahale personelinin travma bilgi düzeyleri üzerinde yapmış olduğu çalışmada katılımcıların görev yapılan birimde deneyim süresi 10 yıl ve üzeri olanların travma bilgi düzeyleri 1-3 yıl arası çalışanlara göre daha yüksek olduğunu, yıl süresi arttıkça travma bilgi düzeyinin de arttığını tespit etmiştir (Şarlak, 2020). Deneyim süreleri çalışmalardan da görüldüğü üzere farklı sonuçlar gösterebilmektedir. Bu nedenle deneyim süresinin daha detaylı incelenmesini sağlamak üzere daha geniş çaplı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile yaşanan yer değişkeni açısından kendi evinde oturan personelin afete hazırlık inanç ortalaması ve algılanan engeller alt boyutunda kirada oturan personelin ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu dikkat çekici bir sonuçtur. Ev sahiplerinin algılanan engellerinin azaltılması konusunda müdahale çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Kibar (2019) hastane çalışanlarının bireysel olarak depreme hazırlık durumlarının ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi adlı çalışmasında ev sahibi olanların olmayanlara, büyük ve yıkıcı deprem yaşayanların yaşamayanlara, deprem nedeniyle kendisi ya da bir yakını yaralananların yaralanmayanlara göre anlamlı düzeyde depreme bireysel hazırlık davranışları içinde olduklarını tespit etmiştir (Kibar, 2019).

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile eğitim değişkeni açısından lisans mezunu personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması ön lisans mezunu personelin ortalamasından daha yüksektir ve kararsızım düzeyindedir. Ayrıca algılanan engeller ve özyeterlilik alt boyutları düzeyleri ile eğitim değişkeni açısından anlamlı bir fark saptanmıştır. Lisans mezunu personelin öz yeterliliği ön lisans mezunu personele göre daha yüksektir. Tan (2020) yapmış olduğu çalışmada sağlık personelinin genel afete hazırlık düzeyinin eğitim seviyesi arttıkça bireylerin hazırlık bilgi düzeyinin arttığını tespit etmiştir (Tan, 2020). Yılmaz vd. (2019) ortopedik engelli bireyler ile yapmış oldukları çalışmada üniversite mezunu olan kişilerin acil durumlara ve afetlere hazırlık yapmanın, okula gitmemiş olanlardan daha fazla yarar sağladığını düşündükleri tespit edilmiştir (Yılmaz vd., 2019). Pehlivan (2021) tarafından Bingöl Havalimanı personeline yapılan çalışmada ise eğitim seviyesine göre DHMİ de çalışan personelin afetlere hazırlıkla olma inanç puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmadığını fakat değişkenleri arasında pozitif korelasyon saptandığını belirtmiştir (Pehlivan, 2021).

Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık genel inanç düzeyleri ile kurumlarının afetlere karşı genel hazırlık düzeyi hakkındaki düşüncelerine göre kurumun afete karşı kısmen hazırlık olduğunu düşünen personelin ortalaması tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelden daha yüksektir ve algılanan engeller alt boyutunda düzeyleri ile kurumlarının afetlere karşı genel hazırlık düzeyi değişkenine göre anlamlı bir fark gösterdiği ortaya konulmuştur. Bu nedenle algılanan engellere göre uygulanacak müdahale programlarının gerekliliği çok açıktır. Kibar (2019) hastane çalışanlarının

bireysel olarak depreme hazırlık durumlarının ve ilişkili faktörlerin değerlendirilmesi adlı çalışmada hastane çalışanlarının evlerindeki bireysel hazırlık durumlarının dışında işyerlerinde aldıkları önlemlerin de yetersiz olduğu ve bu konuda yeterli derecede farkındalıklarının oluşmadığını tespit etmiştir (Kibar, 2019).

Bu çalışma kapsamında çalışma grubu olarak birebir ARFF personeline yönelik araştırmalara rastlanılmadığı için diğer gruplara uygulanan çalışmalar ile tartışma sunulmaya çalışılmıştır. ARFF personelinin bireysel düzeyde afete hazırlık inanç düzeylerinin yüksek olması bu grubun acil durumlarda/afetlerde önemli görevler üstlenmesi açısından ve kurumsal düzeyde hazırlıklarının artırılması ve teşvik edilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle bu grup özelinde çalışmaların artırılması ve paylaşılması çok büyük gereklilik taşımaktadır.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bulguları göz önüne alınarak aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

- Araştırma kapsamında ARFF personelinin afete hazırlık inanç düzeyleri kararsızım düzeyindedir. Bu düzeyin artırılması gereği çok açıktır. Bu nedenle afetlere hazırlığın önemini vurgulayan eğitim çalışmaları gerçekleştirilmeli ve artırılmalıdır.
- Afete hazırlık inanç ölçeğine göre cinsiyet açısından anlamlı bir fark görülmemiştir. Kadın ve erkek personelin ortalamaları birbirine eşittir. Gerçekleştirilecek afete hazırlık eğitimlerinde cinsiyetler arası farklılıkların ve ihtiyaçların göz önünde bulundurulması oldukça önemlidir.
- Araştırma kapsamında medeni duruma göre evli ve bekar personelin ortalamaları birbirine eşittir. Ancak algılanan engeller alt boyutunda evli personelin ortalaması bekar personele göre daha yüksektir. Evli personelin algıladığı engellerin azaltılması konusunda gerekli tedbirler alınmalı ve öncelikli olarak bu gruba yönelik eğitimlerde algılanan engeller boyutuna yönelik vurgular artırılmalıdır.
- Afete hazırlık inanç ölçeğine göre çocuk sahibi olma değişkenine göre çocuk sahibi olan ve olmayan personelin ortalamaları birbirine eşittir. Ancak algılanan engeller alt boyutunda çocuk sahibi olan personelin

ortalaması çocuk sahibi olmayan personele göre daha yüksektir. Çocuk sahibi olan bireylere yönelik sağlanacak eğitimlerde algıladıkları engellerin aşılabileceği vurgulanmalı ve algıladıkları engellere yönelik tedbirlerin artırılması sağlanmalıdır. Hatta mümkünse bu eğitimlere aile üyelerinin katılımı sağlanabilir. Ayrıca, kişilere afetlere hazırlık, afet bilinci içeren broşürler, e – kitaplar dağıtılabilir.

- Lisans mezunu personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması ön lisans mezunu personelin ortalamasından istatistiksel olarak daha yüksektir.Ön lisans mezunu personele yönelik daha fazla afete hazırlık eğitimi verilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca, ön lisans programlarında afetlerle ilgili ders içeriği olan daha fazla dersler ve içerikler hakkında bilgi verilebilir.
- Yaşadığı yere göre kendi evinde oturan personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması kirada oturan personelin ortalamasından istatistiksel olarak daha yüksektir.Kirada oturan personelin yapılması gereken bireysel hazırlıklar hakkında bilgilendirilmesi artırılmalı ve teşvik edilmesi konusunda girişimlerde bulunulmalıdır.
- Unvana göre memur ve şef pozisyonundaki personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması birbirine yakındır ve kararsızım düzeyindedir.
- Afet yaşama durumuna göre afet yaşayan ve yaşamayan personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması benzerdir. Ancak algılanan engeller alt boyutunda afet yaşayan personelin ortalaması afet yaşamayan personele göre daha yüksektir. Afet yaşayan personel ile derinlemesine görüşmeler yapılması sağlanılmalı ve algıladıkları engellerin azaltılması konusunda bireysel düzeyde önlemlerin alınması sağlanılmalıdır.
- Afetle ilgili eğitim alma durumuna göre afetle ilgili eğitim almayan personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksektir. Gerçekleştirilecek afete hazırlık eğitimlerinin etkililiği sağlanmalı ve verimli şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Eğitimlerin güncel tutulması ve düzenli aralıklarla tüm personele eğitim verilmesi şarttır. Geri dönüler sağlanmalıdır.
- STK üyelik durumuna göre personelin afete hazırlık inançlarının ortalaması eşittir. Ancak algılanan engeller alt boyutunda STK üyesi olmayan personelin ortalaması STK üyesi olan personele göre anlamlı düzeyde daha

yüksek saptanmıştır. Afetlere yönelik STK'ya üye olma algılanan engeller boyutunda önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle ARFF personelinin afetlere yönelik STK üyeliği teşvik edilmeli, afetlerde hazırda olma durumlarını yükseltmek için STK kuruluşlarının daha fazla tatbikatlar, bilgilendirme çalışmaları, afete hazırlık eğitimleri düzenlenmesi, organizasyonlar planlaması ve bu organizasyonlara mümkünse aile katılımının da sağlanması teşvik edilmelidir.

- Kurumlarının afetlere karşı genel hazırlık düzeyi hakkında düşünceleri değişkenine göre özyeterlilik boyutunda kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personeline göre puan ortalaması anlamlı düzeyde daha yüksektir. Kurumunun afete karşı kısmen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin afete hazırlık inançlarının puan ortalaması da tamamen hazırlıklı olduğunu düşünen personelin ortalamasından anlamlı düzeyde daha yüksektir. Bu değerlendirme subjektif bir değerlendirmedir. Bu nedenle kurumsal hazırlıkların sürekli ve güncel olması gerekliliği personele aktarılmalı ve personelin sürekli olarak bu hazırlıklara yönelik hazırlıklı olması gereği açıklanmalıdır. Bu açıdan kısmen hazırlıklı olma düşüncesi de personelin daha fazla özyeterliliğe ve afete hazırlık olma inancına yönelik teşvik edici olabilecektir.
- Kurumların yapısal koşulları değişkeninde anlamlı bir fark görülmemiştir. Kurumunun fiziki yapısının afetlere karşı uygun olduğunu düşünen, düşünmeyen ve kararsız olan personelin ortalamaları eşittir ve kararsızım düzeyindedir.
- Yaş değişkenine göre afete hazırlık inancı ölçeğinin algılanan duyarlılık boyutunda 20-29 yaş arasındaki personelin, 30-39 yaş arasındaki personelin ve 40 ve üzeri yaş personelin ortalaması katılıyorum düzeyindedir ve gözlenen farklar anlamlıdır. Algılanan engeller boyutunda 20-29 yaş arasındaki personelin ortalaması kesinlikle katılmıyorum düzeyinde iken 30-39 yaş arasındaki personelin ve 40 ve üzeri yaş personelin ile katılmıyorum düzeyindedir ve bu puan ortalamaları da istatistiksel olarak anlamlı saptanmıştır. Özyeterlilik boyutunda 20-29 yaş arasındaki personel kararsızım düzeyinde iken 30-39 yaş arasındaki personel ve 40 ve üzeri yaş

personelin ortalaması katılıyor düzeyindedir gözlenen farklar anlamlıdır. Bu sonuçlar kapsamında 20-29 yaş aralığındaki personelin algılanan duyarlılık ve öz yeterlilik düzeylerinin geliştirilmesi için daha fazla eğitim programları oluşturulabilir.

- Deneyime göre algılanan yarar alt boyutunda 10 ve üzeri yıl arasında deneyimi olan personelin inanç düzeyinin ortalaması 0-4 yıl arası deneyime sahip olan personele göre anlamlı düzeyde daha düşüktür. Yeni göreve başlayan personelin afete hazırlığın daha fazla yarar sağlayacağı düşüncesi daha hâkim görünmektedir. Daha uzun çalışan personelin afete hazırlık inançları konusunda özellikle sağladığı yararlar konusunda daha fazla eğitim içerikleri sağlanmalıdır. Ancak, ölçeğin genel puan ortalamasında 5-9 yıl deneyime sahip olan personelin 0-4 yıl deneyime sahip personele göre daha yüksek inanç düzeyine anlamlı düzeyde sahip olduğu saptanmıştır. Eğitim içeriklerinde personelin deneyim süresi dikkate alınarak paylaşımlar ve içeriklerin oluşturulması sağlanmalıdır.
- Bu çalışma kapsamında ele alınan değişkenler haricinde daha farklı değişkenlerinde ele alındığı daha geniş çaplı araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Bu çalışmanın bulguları gerekli müdahale çalışmalarının başlatılması için Devlet Hava Meydanları İşletmesi ile paylaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- AFAD (2022).*Afete hazır aile*.Erişim:08 Eylül 2022,(<https://www.afad.gov.tr/afadem/afete-hazir-aile>).
- AFAD (2022).*Açıklamalı afet yönetimi terimleri sözlüğü*. Erişim:20 Eylül 2022, (<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>).
- Akbaş, B. (2020, Haziran 17).*ARFF birimi nasıl çalışır*. Erişim:28 Eylül 2022, (<https://herkesicinhavacilik.com/2020/06/17/arff-birimi-nasil-calisir/>)
- AKUT (2022).*Acil Durum Çantası*. Erişim:26 Eylül 2022, (https://www.akut.org.tr/akut-acil-durum-cantasi?gclid=CjwKCAjwg5uZBhATEiwAhhRLHk3uZsKuB1GfkFfWIJb1rX4CkJ7jvHbU-mu-fRLy6K_yv1OzGgK5URoC0IwQAvD_BwE)
- Akbalık, S. (2022). Acil Servise Ateşli Silah Yaralanması ile Başvuran Hastaların Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akçakaya, E.Y. ve Him, M.S. (2020). “Yaşlıların Sosyal Ağlarının Afet Riski Bağlamında Değerlendirilmesi”. *Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*. 3-16.
- Aktay, H. (2022). Öğretmenlerin Sağlık İnanç Modeline Dayalı Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, Afet Eğitimi ve Yönetimi Bilim Dalı, Çanakkale.
- Atalay, G. A. ve Çakır, Ö. (2021). “Kronik Hastalığa Sahip Bireylerin Afetlerde Zarar Görebilirliği”. *Hastane Öncesi Dergisi*, 6 (2), 243-261.
- Avdar, R. ve Avdar R. (2022). “Türkiye’de Yaşanan Doğa Kaynaklı Afetlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri”. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(1), 1-12.

- Avcı, S., Kaplan, B., Ortabağ, T. Ve Arslan, S. (2022). “Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Afet Konusundaki Bilgi ve Bilinç Düzeyleri”. *Afet ve Risk Dergisi*, 5 (1), 94-108.
- Aydınyılmaz, B. (2022). Türk Kızılayı Bölge Afet Yönetimi Müdürlükleri Personellerinin İnsani Yardımda Asgari Standartlar (Sphere Standartları) Bilgi Bilinç Düzeyinin Ölçülmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aytin, R. (2021). “Havayolu Müşterileri, Havalimanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele Ekipleri Farkındalığı, Avustralya Örneği”. *Hava Kurtarma ve Yangın Görevlileri Dergisi*, 15-18.
(<https://drive.google.com/file/d/19JmmEkC-1oFtwdff7XBpDKMz2En9jfbE/view>)
- Balun, B., Erbay, G., ve Yılmaz, K. (2019). “Sürdürülebilir Bir Yönetim Paradigması: Ortopedik Engelli Bireylerin Afetlere Hazırlık Seviyeleri”. *Dirençlilik Dergisi*, 3(1), 1-24.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control.*: W.H. Freeman and Company, NewYork
- Başaran, İ. ve Akyüz, D. (2022). “Afet Yönetiminde Bir Sivil Toplum Kuruluşu: Türk Kızılay”. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 76-91.
- Barbara, M., Alberto Caban, M. and Erin, K. (2019). “Perceptions Of Occupational Exposure Risks Among Aircraft Rescue and Firefighting Firefighters in South Florida: The Sylvester Firefighter Cancer Initiative”. *APHA's 2019 Annual Meeting and Expo*, 2-6.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem

- Champion, V. (1984). "Instrument Development For Health Belief Model Constructs". *Advances In Nursing Science*, 73-85.
- Champion, V. ve Skinner, C. (2008). "The Health Belief Model. K. Glanz, B. Rimer ve K. Viswanath". *Health Behavior and Health Education: Theory, Research, and Practice*, 45-65).
- Çankır, B. (2016). "Öğrencilerin Öz-Yeterlilikleri, Değişime Karşı Dirençleri ve Girişimcilikle Olan İlişkisi". *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (4), 1436-1447.
- Çetinkaya, E. (2022). İlköğretime Yönelik Afet Haritaları Tasarımı ve Etkinliğinin Ölçülmesi. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Harita Mühendisliği Anabilim Dalı, Konya.
- Çenesiz, E. Atak, N. (2007). "Türkiyede Sağlık İnanç Modeli İle Yapılmış Araştırmaların Değerlendirilmesi". *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 6(6), 427-437.
- Çiftçi, N. ve Kadioğlu, H. (2020). "Türkiye'de Sağlık İnanç Modeline Dayalı Geliştirilen ve Türkçeye Uyarlanan Ölçekler". *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(6), 2015-2021.
- Develioğlu, F. (2006). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. İstanbul: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Devlet Hava Meydanları İşletmesi. (2022, Ekim 8). *Devlet hava meydanları işletmesi hakkımızda*. Erişim: 24 Eylül 2022, (<https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/Hakkimizda.aspx>)
- Demirbilek Ö. Ve Gökkaya, E. (2022). "Acil Yardım ve Afet Yönetimi Öğrencilerinde Afetlere Hazırlık Durumları ile Psikolojik Sağlamlık Durumlarının İlişkisinin İncelenmesi." *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11 (2), 617-624.
- DHMI (2022). Hakkımızda. Erişim: 23.10.2022, (<https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/Hakkimizda.aspx>)

DHMİ (2016). “Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesi”.

(<https://www.securitasitfaiye.com/wp-content/uploads/2018/01/Ucak-Kaza-Kirim-Kurtarma-ve-Yanginla-Mucadale-Yonergesi-2016.pdf>)

Doğan, G.veDinç, Y. (2022). “Türkiye’de İslami Finans Sektörünün Afet

Politikalarındaki Zarar Durumu ve Belirsizliklere Öneriler”. *Karatay İslam İktisadi ve Finans Dergisi*, 1(1), 44-56.

Dobrucalı, E., Hırca, T. ve Sönmez, O. (2018). “Taşkın Riski Bulunan Yerleşim

AlanlarındaAnket Çalışması: Geyve Örneği”, *Uluslararası Su ve Çevre Kongresi*, 22-24 Mart2018, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, 1-10.

Eflanili, B. (2021). Türkiye’de Afet Yönetimi: Depremler. Yüksek Lisans Tezi,

KastamonuÜniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Kastamonu.

Ekinci, R.,Büyüksaraç, A.,Ekinci, Y.L. ve Işık, E. (2020). “Bitlis İlinin Doğal Afet

Çeşitliliğinin Değerlendirilmesi”. *Çoruh Üniversitesi Doğal Afetler Uygulama ve Araştırma Merkezi Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 6(1), 1-11.

Erkmen, Ü. (2022). Bezmialem Vakıf Üniversitesi ve Bezmialem Dragos Hastanesinin

Afetlerde Güvenilirlik Düzeyinin Belirlenmesi ve Hastane Afet Planında Görev Alan Personelin Bilgi Düzeylerinin Hastane Güvenliğine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi.Bezmialem Üniversitesi, Afet Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

Ertüzün,E. ve Karaküçük,S. (2014). “Sağlık İnanç Modeli Perspektifinde Sportif

Rekreasyon Aktivitelerine Bakış”. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1-4), 1-9.

Ertuğrul, B. ve Ünal, S. D. (2020). “Bir Vakıf Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek

Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Genel Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumlarının Belirlenmesi”. *Afet ve Risk Dergisi*, 3 (1), 31-45.

Genç, F. N. (2007).” Doğal Afet Riskleri ve Türkiye'de Kentleşme”. *TMMOB Afet Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, (381-406). Ankara

Guerdan, B. (2009). “Disaster Preparedness and Disaster Management: The Development and Piloting of a SelfAssessment Survey to Judge the Adequacy of Community-Based Physician Knowledge”. *American Journal of Clinical Medicine*, 32-40.

Gökkaya, E. ve Kaya, A. (2021). “Türkiyee’de İtfaiyecelik Eğitimiile Hava Kurtarmave Yangınla Mücadele Biriminin Yapısal Değerlendirmesi”. *Hastane Öncesi Dergisi*, 6(1), 143-158.

Gözüm,S. ve Çapık, C. (2014). “Sağlık Davranışlarının Geliştirilmesinde Bir Rehber: Sağlıkİnanç Modeli”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(3),230-237.

Gökkaya, E. Ve Kaya, A. (2021). “Türkiye’de İtfaiyecilik Eğitim İle Hava Kurtarma ve Yangınla Mücadele Biriminin Yapısal Değerlendirilmesi”. *Hastane Öncesi Dergisi*,6 (1), 143-158.

IFRC(2022). *Afet nedir?*Erişim: 22Eylül 2022,

(<https://www.ifrc.org/en/what-we-do/disaster-management/about-disasters/what-is-a-disaster/>)

İnal, E.,Kocagöz, S. ve Turan,M.(2012). “Temel Afet Bilinç ve Hazırlık Düzeyinin Saptanmasına Yönelik Bir Araştırma”. *Türkiye Acil Tıp Dergisi*, 15-19.

İnal, E., Altıntaş, K. H. ve Doğan, N. (2018). “The development of a general disaster preparedness belief scale using the health belief model as a theoretical framework”. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 5(1), 146-158.

- İnal, E., Altıntaş, K. H. Ve Doğan, N. (2019). “General disaster preparedness beliefs and related sociodemographic characteristics: The example of Yalova University, Turkey”. *Turkish Journal of Public Health*, 17(1), 1-15.
- İnal, E. ve Doğan, N. (2018). “Improvement of general disaster preparedness belief scale based on health belief model”. *Prehospital and Disaster Medicine*, 33(6), 627-636.
- Karaaslan, A. (2015). Amerika Birleşik Devletleri’ndeki Afet Yönetimi ile Türkiye’deki Afet Yönetiminin Karşılaştırılması.Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kahraman, S., Polat, E., ve Korkmazıyrek, B. (2021). “Afet Yönetim Döngüsündeki Ana Terimler”. *Avrasya Terim Dergisi*, 9 (3), 7-14.
- Kaya, A., Moçoşoğlu, B. ve Sevim, H. İ. (2021). “Sağlık İnanç Modeli’ ne Dayalı Olarak Öğretmenler ve Okul Yöneticilerinin Salđına Yönelik Bireysel Hazırlık Algılarının İncelenmesi”. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (40), 2347-2374.
- Kaya, E. (2020). Medikal Kurtarma Ekibi Üyelerinin Acil Durum/Afetlere Yönelik Bireysel Hazırlıkları ve Afet Sonrası İş Sürekliliği Değerlendirmesi: İstanbul Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, İ. S. (2022). Türkiye'deki Halk Kütüphanelerinin Afet Yönetimi Açısından Yönetici Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Kaya, M., Yılmaz, C. ve Bağcı, H. R. (2022). “Afet Riski Olan Bölgelerde Yerleşim Yeri Seçiminin Önemi: Ayancık Babaçay Köyü Örneği”. *Ege Coğrafya Dergisi*, 31 (1), 193-206.

- Kibar, F. A. (2019). Sakarya Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Çalışanlarının Bireysel Olarak Depreme Hazırlık Durumlarının ve İlişkili Faktörlerin Değerlendirilmesi. Uzmanlık Tezi, Sakarya Üniversitesi, Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Sakarya.
- Kıymış, İ. (2022). Afet Risk Algısının Afetlerde Hazırlık Sürecindeki Rolü. Doktora Tezi. Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Afet Yönetimi Ana Bilim Dalı, Gümüşhane.
- Korkmaz, S., Bıyık, E. ve Demiralp, G. (2021). "Covid-19 Salgınından Korunmada Sağlık Çalışanlarında Kişisel Koruyucu Ekipman Kullanımı: Sağlık İnanç Modeli Uygulaması". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(1), 1-16.
- Korkın, E. ve Öztıp, S. (2022). "Büyükşehir Belediyelerinin Stratejik Planlarında Afet Yönetimi". *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 65-72.
- Koyuncu, S. B. (2022) "Gebelikte Sağlık Davranışları". *Sağlık ve Bilim Dergisi*, 7-15.
- Mccord, A. (1997). Master Thesis. *Knowledge, attitudes, health beliefs and locus of control of males related to prostate cancer prevention*. Alabama: The University of Alabama.
- Le, A. B., Herron, R., Herstein, J. J., Jelden, K. C., Beam, E. L., Gibbs, S. G. and Smith, T. D. (2018). "A Gap Analysis Survey of US Aircraft Rescue and Fire Fighting (ARFF) Members to Determine Highly Infectious Disease Training and Education Needs". *Disaster medicine and public health preparedness*, 12(6), 675-679.
- Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). "Afet Yönetimi ve Teknoloji". *Farklı Boyutlarıyla Afet Yönetimi*, 163, 174.
- Memiş, L. ve Babaoğlu, C. (2020). "Acil Durum ve Afet Yönetiminde Süreç Yaklaşımı ve Teknoloji". *Omer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(4).

- MGM (2022). “Türkiye Geneli Meteorolojik Afet Değerlendirmesi”. Türkiye Meteorolojik Afetler Değerlendirmesi (2010-2021). (s.4-9). T.C. Çevre, Şehircilik ve İklimDeğişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü: Ankara.
- Ochması, F. A. ve Balyemez, S. (2019). “Afet Yönetiminde Disiplinler Arası Bilgi Sistemleri”. *Kent Kültürü ve Yönetimi Hakemli Elektronik Dergi*, 12 (4), 779-791.
- Önsüz, M. F. ve Atalay, B. I. (2015). “Afet Lojistiği”. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 37 (3), 1-6.
- Özen, B. (2020). Malatya Kent Merkezindeki Farklı İki Lisede Öğrencilerin Afet Bilinç Düzeylerinin Ölçülmesi. Yüksek Lisans Tezi, T.C. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Malatya.
- Özkalay, C. ve Soyhan, H. S. (2019). “Pilot Kurtarmada Platformun Gerekliliği”. *Uluslararası Yakıtlar Yanma ve Yangın Dergisi*, (7), 1-8.
- Özler, M. (2021). “Kamu Yönetimi Bağlamında Afete Dirençli Toplum ve Bütünleşik Afet Risk Yönetimi”. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 901-917.
- Öztürkel, M. (2021). Afet Yönetimi, Afet Lojistiği ve İnsani Yardım Lojistiği Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. Yüksek Lisans Tezi, Tarsus Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Ana Bilim Dalı, Tarsus.
- Pehlivan, E. (2021). Devlet Hava Meydanları İşletmesi Bünyesinde Çalışan Personellerin Genel Afete Hazırlıklı Olma İnanç Durumlarının Belirlenmesi (Bingöl Havalimanı Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Gümüşhane.
- Pituch, K. A. and Stevens, J. P. (2016). *Applied multi variate statistics for the Social sciences: Analysis with SAS and IBM's SPSS* (Sixth Edition). New York: Taylor and Francis.

Robitzsch, A. (2022). sirt: Supplementary Item Response Theory Models. R package version3.12-66. <https://cran.r-project.org/web/packages/sirt/index.html>

Rostami-Moez, M., Rabiee-Yeganeh, M., Shokouhi, M., Dosti-Irani, A. ve

RezapurShahkolai,F. (2020). “Earthquake preparedness of households and its predictors based on health belief model”. *BMC Public Health*, 20 (1).

Sayın, Y. ve Dağcı, M. (2018). “Afet Hazırlığında Planlamanın Temel İlkeleri”. *Türkiye*

Klinikleri Surgical Nursing-Special Topics, 4 (3), 8-15.Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü. (2016). “Havaalanalarında Kurtarma ve YangınlaMücadele Hizmetleri”. Art Ofset Matbaacılık: Ankara.

(https://web.shgm.gov.tr/documents/sivilhavacilik/files/pdf/kurumsal/yayinlar/Havaalanlarinda_Kurtarma_ve_Yanginla_Mucadele.pdf)

Sonmez, D. E. ve Gokmenoglu, T. (2022). “*Understanding the Teachers' Disaster*

Preparedness Beliefs”. Available at SSRN 4062498,,

(https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4062498)

Şahin, Ş. ve Üçgöl, İ. (2019). “Türkiye’de Afet Yönetimi ve İş Sağlığı Güvenliği”. *Afet ve Risk Dergisi*, 2 (1), 43-63.

Şarlak, G. (2020). Çocuk Merkezli Afet Yönetiminde Acil Yardım Müdahale

Personellerinin Travma Bilgi Düzeyleri. Yüksek Lisans Tezi, Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

Tan, Y. F. (2020). Denizli İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Acil Sağlık İstasyonları ve

Komuta Kontrol Merkezi Çalışanlarının Afet İnanç Ölçeği Modeline Göre Afete

Hazırlık Durumları. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Tavlan, S. N. (2021). Algılanan Kurumsal Destek, Lider-Üye Etkileşimi, Öz-Yeterlilik ve Kariyer Tatmini İlişkisi. Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Denizli.
- Taycan, O., Kutlu, L., Çimen, S. ve Aydın, N. (2006). “Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerde Depresyon ve Tükenmişlik Düzeyinin Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi”. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7 (2), 100-108.
- Tel, H. (2016). “Olağanüstü Durumlar ve Hemşirelik”. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19 (4), 278-282.
- Tezcan S. (2009). Epidemiyoloji; Tıbbi Araştırmaların Yöntem Bilimi. Hacettepe Halk Sağlığı Vakfı: Ankara.
- Tın, Ö., Kaya, A. ve Güzen, S. A. (2021). “Öğretmenler Beklenen Büyük Depreme Hazır mı”? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (3), 1066-1085.
- Tufan, İ., Orhan, K., Özgür, Ö., Demirdaş, F. B., Tiryaki, S., Ulusal, F., ve Barkın, D. (2022). “Afetlerde Yaşlılara Yardım ve Destek: Afet Gerontolojisi”. *Geriatik Bilimler Dergisi*, 5 (1), 14-20.
- Tuna, S. (2019). Hastanelerde Afet Planlaması: Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hastanesi Üzerinde Bir İnceleme. Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sağlık Yönetimi Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Türkeri, B. N. (2022). Dünya'da ve Türkiye'de Kimyasal, Biyolojik, Radyolojik, Nükleer (KBRN), Toksikolojik Afetlere Karşı Oluşturulmuş Kurumsal Yapılanmaların Mevzuat ve Uygulamalar Bağlamında Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Tekirdağ.

- Tüzer, A. (2022). Türkiye İtfaiye Teşkilatlarının Yapısı ve Afet Yönetimi Bakımından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, T.C. Bitlis Eren Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Acil Durum ve Afet Yönetimi Anabilim Dalı, Bitlis.
- UNDRR UNISDR (2022). Terminology on disaster hazard reduction. Erişim : 24.10.2022, (https://www-undrr.org.translate.goog/terminology/hazard?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc)
- UNDRR UNISDR (2022) Terminology on disaster reduction. Erişim : 24.10.2022, (https://www-undrr.org.translate.goog/terminology/disaster?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=sc)
- Usta, G. (2021). Türkiye'de Meydana Gelen Deprem Afetlerinde Sunulan Hizmetlerin Değerlendirilmesi (1999-2020): Nitel Bir Araştırma. Doktora Tezi, Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetim Anabilim Dalı, Gümüşhane.
- Uygun, M. ve İnal, E. (2019). “Türkiye’nin İtfaiye Hizmetlerinin Acil Durum ve Afet Yönetimi Süreçlerine Göre Değerlendirilmesi”. *Hastane Öncesi Dergisi*, 4 (1), 13-22.
- Yaralı, S. ve Hacıoğlu, N. (2020). “Obezite Yönetiminde Sağlık İnanç Modelini Kullanma Hemşiresinin Rolü”. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (4), 407-415.
- Yavuz, Ö. ve Bozatay, Ş. (2015). “Türkiye’de İtfaiye Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Etkinliği Sorunu”. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 1-12.
- Yetim, F. (2019). Kişi-Örgüt Uyumu ve Psikolojik Sermaye Arasındaki İlişki: Sağlık Sektöründe Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Nevşehir.

Yıldırım, S. D. (2022). Bütünleşik Afet Yönetiminde Ortopedik Engelli Bireylerin Afet Deneyimi ve Öğrenilmiş Dersler.Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetim Anabilim Dalı, İzmir.

Yılmaz, K., Balun, B. ve Erbay, G. (2019). “Sürdürülebilir Bir Yönetim Paradigması: Ortopedik Engelli Bireylerin Afetlere Hazırlık Seviyeleri”. *Resilience Journal*, 3 (1), 1- 24.(<https://doi.org/10.32569/resilience.543237>).

EKLER

EK 1: VERİ TOPLAMA ARACI

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi
Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı Başkanlığı
ARFF Personellerinin Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri ve İlişkili Faktörlerin
Belirlenmesi

Kişisel **Bilgiler:**

Cinsiyetiniz: Erkek Kadın

Yaşınız:

Değerli Katılımcı,

Bu anket çalışması, ARFF Personellerinin Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesini amaçlamaktadır. Sizi de bu çalışmaya katılmaya davet ediyoruz. Anket katılımcılarına tamamen istenilmeyecektir.

Sorular ile ilgili gerçek düşüncelerinizi belirlemeniz anketin doğruluğunu artıracak ve bu çalışmaya katkı sağlayacaktır. Form üzerine kişisel bilgiler yazmamıza gerek yoktur. Vereceğiniz yanıtlar gizli tutulacak, sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecek ve bu araştırmada dışında başka bir yerde kullanılmayacaktır. Katılımınız için teşekkür ediyoruz.

Tüm bu açıklamalar sonucunda çalışmaya katılmayı onaylıyor musunuz?

EVET HAYIR

Medeni durumunuz?

Evli Bekar Boşanmış /Eşinden ayrılmış

Dul/eşi vefat etmiş

Kaç çocuğunuz var? Varsa belirtiniz.

Var Yok

Nerede yaşıyorsunuz? Uygun seçeneği işaretleyiniz.

Kendi evimde Kira apart/otel Lojman

Yukarıda bahsettiğiniz afet eğitimi nereden aldınız?

Üniversite eğitiminde Çalıştığım kurumda Hizmeti içi eğitimlerde Seminerde vb. etkinliklerde

İnternet ortamında Diğer

Afetlerle ilgili sivil toplum kuruluşuna (STK) üyeliğiniz var mı? Cevabınız "Evet" ise hangi STK olduğunu belirtiniz.

Evet Hayır

Çalışılan Kurum (Havalimanı) ile ilgili Afete Hazırlık Soruları

Çalıştığınız kurumun afetlere (uçak kaza kırım, yangın vb.) karşı genel hazırlık düzeyi hakkında düşünceniz nedir?

Hiç hazırlıklı değil Kısmen hazırlıklı Tamamen Hazırlıklı

Çalıştığınız kurumun yapısal(fiziksel) koşullarını afetlere karşı uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet Hayır Kararsızım

Diğer

En son mezun olduğunuz okul?

Lisans Yüksek Lisans Doktora

Hangi bölüm mezununuz?

Sivil Savunma ve Trafik Acil Yardım ve Afet Yönetimi Diğer

Meslekte kaçınıcı yılınız? Belirtiniz

Görev unvanınız nedir?

ARFF Şefi ARFF Memuru

Daha önce bir afet yaşadınız mı? Cevabınız "Evet" ise hangi afeti yaşadığınızı yazınız.

Evet yaşadım

Hayır yaşamadım

Afetler ilgili bir eğitim aldınız mı? Cevabınız "Evet" ise hangi afet eğitimi aldığınızı açıklayınız.

Evet aldım

Hayır almadım

Aşağıda verilen Genel Afete Hazırlık İnanç Ölçeğindeki maddelerden her biri için size uygun olan seçeneği eksiksiz olarak işaretleyiniz.

GENEL AFETE HAZIRLIK İNANÇ ÖLÇEĞİ	Keskinlikle Katıyorum	Katıyorum	Kararsızım	Katıyorum	Keskinlikle Katıyorum
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

21	Kaderimde Acil durumlarda/Afetlerde ölmek varsa ölürüm.					
22	Acil durumlara/Afetlere hazır olma adına tatbikat yapmak bana zor gelir.					
23	Acil durumlara/Afetlere hazırlıklı olmak için bireysel hazırlık yapmayı gereksiz buluyorum.					
24	Acil durumlara/Afetlere hazırlık yapmak iyi hissetmemi sağlamaz.					
25	Afete Hazırlık- Temel Afet Bilinci eğitimlerini almak için çaba harcamayı gereksiz buluyorum.					
26	Aile için afet planının anlaşılması zordur.					
27	Aile için afet planı bireyin hazırlayamayacağı kadar gereksiz ayrıntılarla doludur.					
28	Aile için afet planının yararlı olduğuna inanmıyorum.					
29	Aile için afet planını uygulamaya geçirmek bana zor gelir.					
30	Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmak bana zor geliyor.					
31	Aile üyelerim Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni bilgilendirmezler.					
32	Arkadaşlarım Acil durumlara/Afetlere bireysel hazırlık yapmanın gerekliliği konusunda beni aydınlatırlar.					
33	Fikirlerine önem verdiğim insanlar Acil durumlara/Afetlere hazırlıklı olma konusunda beni yönlendirirler.					
34	Acil durum/Afet konusundaki politikalar beni Acil Durumlar/Afetler konusunda hazırlıklı olmaya teşvik ederler.					
35	Kitapçıklar, gazeteler, broşürler beni yeterince bilgilendirmezler.					
36	Temel ilk yardım uygulayabilirim.					
37	Yangın söndürme cihazını kullanamam.					
38	Mahalleimde yaşayanlarla birlikte Acil durumlar/Afetler ile ilgili tahliye planı oluşturamam.					
39	Acil durum/Afet sonrası ihtiyacım olursa psikolojik destek almak için gerekli hizmete erişebilirim.					
40	Yangın çıkmasına neden olacak tehlikeleri belirleyebilirim.					
41	Evde sabitlenmesi gereken eşyaları sabitleyebilirim.					
42	Basit düzeyde olsa dahi arama-kurtarma yapamam.					
43	Depremden korunmak için yaşadığım evde/binada güvenli yer belirleyebilirim.					
44	Bir afet sonrasında yerel yetkililerce belirlenmiş olan sığınak yerini bulamam.					
45	Bir afet sonrasında aile bireylerinin yeniden bir araya gelebileceği bir toplanma yeri belirleyebilirim.					

EK 2: ARAŞTIRMA (KURUM) İZNİ

	DEVLET HAVA MEYDANLARI İŞLETMESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ İŞletme Dairesi Başkanlığı
Sayı : E-85637472-622.99-17643 Konu : Anket İzni (Ümmü YAYLA)	23.02.2022
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleskesi Rektörlük Binası PK:17100 Merkez/ÇANAKKALE	
İlgi : 09.02.2022 tarihli ve E-93130991-730.08.03-2200030545 sayılı yazı.	
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinden alınan ilgi yazıda; Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Afet Eğitimi ve Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Ümmü YAYLA'nın "ARFF Personellerinin Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi" konulu tezi kapsamında Devlet Hava Meydanlarına bağlı havalimanlarında bulunan ARFF personellerine anket/ölçek araştırması yapmak istediği bildirilmektedir.	
Üniversiteniz öğrencisi Ümmü YAYLA'nın tez konusu kapsamında anket/ölçek çalışması yapması uygun mütalaa edilmektedir.	
Bilgi ve gereğini arz ederiz.	

EK 3: ETİK KURUL PROJE/ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME SONUÇ RAPORU

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Bilimsel Araştırma Etik Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2200016890
Konu : Başvuru İncelenmesi

21.01.2022

Sayın Ümmü YAYLA

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2022-YÖNP-0060 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 20.01.2022 tarih ve 02/02 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR:2- Ümmü YAYLA'nın sorumlu yürütücülüğünü yaptığı "ARFF Personellerinin Genel Afete Hazırlık İnanç Düzeyleri ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi" başlıklı araştırmasının, ilgili **kurumun izninin alınması** ve Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna sunulması koşulu ile Etik Kurul ilkelere uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.